

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	מודיעין	בני ברק	ירושלים	עיר
19:05	19:21	19:25	19:15	19:08	19:24	19:20	19:17	19:26	19:08	כניסת שבת
20:28	20:29	20:26	20:28	20:26	20:28	20:30	20:17	20:28	20:26	יציאת שבת
20:58	21:03	20:59	20:57	21:01	20:58	21:02	20:49	20:59	21:01	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחי דרשו

דף היומי: בבא בתרא קכו - קלב | משנ"ב: מס' רכ"ג סעיף ב' עד סימן רכ"ה סעיף ג' | מוסר: 'ועתה נדבר אוחות דירת האדם' עד פרק ט"ו 'ולחפך חס ושלום' | קנין חכמה: 'הביטחון השביעי' עד סוף שער השמחה

יום המישיי י"ד סיון תשע"ז | פניני פרשת בהעלותך | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

Dirshu

דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

ופעם לחש רבינו לרבי מרדכי ששון "אומרים עלי, שאני מרפא חולים בברכותי. דע לך, שזה בגלל שאין בלבי שמץ טינה על שום אדם בעולם!" - "סרטן, נוטריקון: סר טינה..."

בעל האור לציון - הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל מלמד שיעור בענווה והמעביר על מידותיו

על שום אדם בעולם!" -

והפטיר: "סרטן, נוטריקון: סר טינה..."

"מה יש 2 תורות?!"

רבינו נצטיין במידת החסידים שהיו נעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים (שבת פח ע"ב). סח הרה"ג רבי יעקב בן נאים שליט"א, ראש ישיבת "נחלת משה": פעם, בערב פסח, יצא רבינו מבית הכנסת. הגיע אדם והראה מיני מזונות שנעשו מקמח מצה, בהכשר שאינו מהודר. "זה כשר לפסח?" שאל. "מאין לי לדעת, וכי נביא אני?" השיב רבינו.

"מותר לאכול את זה?" שאל.

"אם השאלה היא, האם כדאי לאכול את זה - התשובה שלילית: לא לאכול!"

"מה, כבר קניתי מה נעשה?" שאל.

"מה השאלה, תזרוק!"

"אני שואל, עבור הילדים", הבהיר האיש.

"גם את הילדים צריך לחנך לכשרות", השיב רבינו. "וכי הילדים אינם יהודים?"

"אבל יש כאן הכשר!", התמרמר האיש. "רב חשוב הכשיר לפסח!"

"תפנה אליו, תשאל אותו. שאלתי אותו, וזו תשובתי!"

"מה, יש שתי תורות?", פער פיו. "סתם מחמירים, מזלזלים בממון הזולת" - המלווים ביקשו להסותו, ורבינו הזהירם במבטו. שמע, ולא הגיב. הלה פנה והלך ברוגזה, ורבינו הפטיר: "מחול לו! אין אדם נתפס על צערו..."

"אתה צודק! וגם הגבאי צודק!"

ומעשה שהיה בבית הכנסת "אהל רחל" של רבינו. ביום כיפור, במכירת העליות, היה אדם גס רוח ועז פנים שנהג מידי שנה להרעים בקולו במחיר גבוה, ולא היה עומד בדיבורו. הגבאי החליט לעשות קץ לדבר, הורה למוכר העליות שלא להתייחס אליו. בתחילת המכירות יצא רבינו מבית הכנסת, ואותו אדם כעסו על הגבאי, החל מחרף ומגדף. רבינו נכנס ומיהר למקומו, מתעלם מהרעש.

המשך בעמוד 7 <<<

"וְהָאִישׁ מוֹשֶׁה עֲנֵנוּ מָאֹד" (במדבר י"ב, ג')

סיפר אחי רבינו: לילה אחד פרצו גנבים לביתנו, ורוקנוהו מכל דבר ערך. נוראה ההרגשה, לשוב הביתה ולמצוא בו מהפכה, כל המגירות בחוץ ותכולתן על הרצפה. הספרים הוצאו מהמדפים וגובבו בערימות, המקפיא פתוח, הארונות פרוצים. זרים פלשו וחוללו שמות. הוטרניה ריקה, הפמוטים והגביעים הנר והבשמים אינם. התכשיטים נבזזו. אין לתאר את התחושה. זמן מה לפני כן ארעה פריצה לביתו של אחי - הוא רבינו - ותכשיטי הרבנית נלקחו. מובן שהצטערנו בצערו, אבל כשהדבר קורה אצלך הצער ותחושת הפגיעה חדים שבעתיים.

בצר להם, עלו לבית רבינו. סיפרו לרבנית על המהפכה, ושהזמינו משטרה ונטלו מיד טביעת אצבעות. שמעה הרבנית, השתתפה בצערם והגיבה: "כעת נזכרתי, שבביתי, ברגע הראשון שראה רבינו את הפריצה, אמר:

"מחול להם, מחול להם! איני רוצה לחזור לעולם בגלגול בשביל כספים..."

שמעתי ותמהתי, לאיזה דרגה הגיע! מה היה הדבר הראשון שעשה! סיפור גניבה נוסף אירע בבית רבינו, ואחד מבני המשפחה שהיה נוכח במקום לאחר הפריצה סיפר, שברגע הראשון שנכנס רבינו לחדרו וראה את השעון מעורר עומד במקומו. שמח. אמר "ברוך השם, נוכל לקום מחר לתפילה בזמן!"

כמובן, שביקש לחנך שלא להרגיש מסכן וחסר אונים אחר פירצת גנב, ויש לשמוח בכל מה שניתן. אבל על מה חשב...

כח ברכותיו לחולה במחלה הנוראה

ופעם לחש רבינו למוהל רבי מרדכי ששון: "אומרים עלי, שאני מרפא חולים בברכותי. דע לך, שזה בגלל שאין בלבי שמץ טינה

הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל

ר' אברהם התקשר לרבי נתן צבי קעניג זצ"ל והודיע כי יש לו סכום כסף לכולל ברסלב, ויכול לבוא או לשלוח שליח לקחתו. הרב קעניג שהיה טרוד מאד לא הגיע. למחרת ר' אברהם התקשר שוב, ורנ"צ אמר כי ממש אין לו זמן ועדיין לא מצא שליח

הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל במסכת מעשים טובים ששמה סיפורי טלפון

"רציתי להגיד לך, דיברתי אמש עם בנך בדברי תורה, כאן בבני ברק, ואני ממש מתפעל ממנו, נהנית מאד!" הוא לא נזכר עתה בדיבורו עם בני, אלא שאם היה אומר זאת בשיחה הראשונה, לא היתה לכך משמעות מיוחדת, לכן סגר את הטלפון ואח"כ התקשר במיוחד... עוד סוג מצוה שאפשר לעשות רק דרך הטלפון.

מתן בסתר

ר' אברהם מצא מעלה נוספת בטלפון – עם הטלפון אפשר להעלים מעשים. ר' אברהם התקשר לרבי נתן צבי קעניג זצ"ל והודיע כי יש לו סכום כסף לכולל ברסלב שבראשותו, ויכול לבוא או לשלוח שליח לקחתו. הרב קעניג שהיה טרוד מאד לא הגיע. למחרת ר' אברהם התקשר שוב, ורנ"צ אמר כי ממש אין לו זמן ועדיין לא מצא שליח.

הציע ר' אברהם: ביכולתי למצוא שליח, אבל כזה שמאד ממחר, הוא יטמין את הכסף בארון חשמל, ומיד אח"כ אני כבר אתקשר אליך כשהכסף מונח שם ותיטול משם את הכסף. הוא הסכים ושמח. לאחר כרבע שעה התקבל הטלפון המיוחל – הכסף בארון חשמל. התברר, שר' אברהם עצמו יצא מביתו הניח את הכסף בארון החשמל נכנס לבנין סמוך והתקשר משם. וכל זאת מדוע? כדי לא לצערו ולהביכו בכך שהוא עצמו טרח להגיע לביתו. ואולי כדי שלא לפרסם את מעשיו הטובים, כדרכו להסתיר את צדקותו.

מידת הסבלנות בטלפון

בעת הלימוד, הטלפון לא היה מפריע לרצף עיון סוגיה כי אחרי הטלפון היה ממשיך באותה מילה שאחז עם החברותא, באותו עניין ממש. בוקר אחד, אחרי ותיקין הוא למד בעיון עם החברותא, ואשה זקנה מבני המשפחה התקשרה וביקשה את הרבנית גניחובסקי, ר' אברהם השיב לה כי הרבנית עדיין לא התעוררה ומיד כאשר תקום הוא יאמר לה שהיא מחפשת אותה, והתעניין האם הוא עצמו יכול לסייע.

השיחה הסתיימה. חלפו דקותיים והיא התקשרה שוב, פשוט שכחה שכבר התקשרה (מחמת זקנה ותשישות) ר' אברהם "כל טוב" השיב לה "אה, הרבנית ישנה וכי נשכבה לישון סמוך לעלות השחר, ועדיין לא התעוררה ומיד שתתעורר הוא יאמר לה וכו'". אחרי חמש דקות שוב, "כל טוב, מה אתם רוצים?, אה, היא עדיין ישנה, והלכה לישון סמוך לעלות השחר, היא תקום אחר כך", כך

"וְהַתְּדַבֵּר מִדְּבָרִים וְאֶהְרֶן" (במדבר י"ב, א')
האם רב חייב להרים טלפון

בחדרו בישיבה לא היה מכשיר טלפון, ויכול היה ללמוד ברציפות שעות ארוכות, במקרים דחופים ידעו את הכתובת של הישיבה, או את הטלפון במשרד בשעות המיועדות ששהה שם לענייני הטלפונים. אבל בבית, היתה לו הנהגה אישית, להתאמץ להשיב לכל טלפון. בכל עת.

כאשר הובחן הקושי שבדבר, והוא נשאל מדוע לא ימנע את עצמו מלגשת לטלפונים? הוא השיב על כך בב' עובדות. האחת, כי קרה מקרה ורבי משה פיינשטיין התעייף ואשתו הרבנית ניתקה את הטלפון כדי לאפשר לו לנוח באומרה כי לא שייך היום להשיב לאנשים זה מעייף אותך לגמרי, והוא הסכים. ממש באותה שעה, ניסו להשיג אותו בנושא חמור ודחוף שנכשל מחמת ניתוק הטלפון, ורבי משה הצטער על כך מאד, ומאז, מנע את הניתוקים המוחלטים. עוד סיפר ר' אברהם, כדי להשלים את התשובה מדוע לא מתעלם מטלפונים: גאון מלפני כמאתיים שנה שאנו כפופים אליו, עתיד היה להוציא לאור ספר חידושי תורה. יהודי תלמיד חכם שלח לפניו קושיה בגמרא, וביקש במכתבו, "היות ושמעתי שהנך מתעתד להדפיס את ספרך, אבקש, שאם השאלה ראויה, שתכלול אותה בספרך". ידוע לי כי אותו גאון שהתרשם לטובה מהשאלה, יצא מביתו, והלך לבית הדפוס (של הימים ההם – שהאותיות היו מעופרת וברזל מסודרים ביד או במכונה חורקת) וגילה כי הספר כבר מושלם – ערוך ומוכן לדפוס, עם כל זאת ביקש להזיז כמה שורות, לצמצם תיבות ולערוך שינויים כדי להכניס את השאלה. ללמדך! כי ישנם שטועים וחושבים שכאשר אדם מבקש טובה זה תלוי ברצון שלי, אם אני רוצה אעשה, ואם לא – לא אעשה, אך הגאון הנ"ל פסק בסיפורו זה להלכה למעשה שאם אתה יכול זו חובה – "אם זה בגדר האפשר, זה כבר בגדר החובה..."

וכך נהג ר' אברהם למעשה. אם יכול היה להרים את הטלפון ולעזור ליהודי חייב את עצמו להרים. (פעם כאשר הלך ללמוד בבית הכנסת, אמר לרבנית אם צריכים אותי תאמרו להם את מספר הטלפון הציבורי בבית הכנסת ומיד אחזור אל המתקשר, וסיים בחיוך: אני אומר לכם שלא יתקשרו...)

וכך יצאה לדרך מסכת מעשים טובים ששמה בין היתר, סיפורי טלפון: הטלפון מכשיר לעידוד

"באחת הפעמים שוחחנו בטלפון בסוגיה ד'בסיס לדבר האסור' במסכת שבת סיים בעידוד: 'איה החוטים שיכילו את מלא צוף הדבש שהנך מכניס לתוכו!' – סיפר תלמיד חכם. וחוטי הטלפון של הרב עצמו, נטפו מור עובר, של עידוד ודרבון.

חכמת חיים למוצות חסד בטלפון

התייעצתי איתו בטלפון כעשר דקות. סיימנו. חלפו חמש דקות והוא שוב על הקו – סיפר רבי אהרן כספי שליט"א. מה יש?

למחרת היום הגיעו, והושיטו מעטפה עם כסף עבור הדרשה. היא היתה נפלאה, הם אסירי תודה. מובן שהדרשן סרב לקחת. לא מוזכרים מצוה בכסף. אמרה המחוננת: "אילו הייתם יודעים כמה יש במעטפה לא הייתם מסרבים"

הגה"ח רבי אהרן טויסיג שליט"א על כוחו של כל דיבור ודיבור

נו זה כבר מסקרן. פתח ומנה: אלף דולרים במזומנים. אמר:
"כעת ודאי לא אקח..."

אמר המחונן: "תוכלו לקחת בלב שקט. זה כסף מעשר ממה
שהרוחנו מהדרשה".

הדרשן נתן בו עינים שואלות. מאי האי?!

הסביר: "לפני הווארט סכמנו את הפרטים. כמו שאומרת הגמרא:
כמה אתה נותן לבנך, כך וכך. לבתך, כך וכך. הן הן הדברים הנקנים
באמירה (קידושין ט ע"ב). לקחתי על עצמי את כל העול, אתרנו
דירה ורכשנו רהיטים, ובכל פעם הייתי מודיע שהגיע מועד התשלום
ונתן חלקו, הכל הלך למישרין. לפני כחודש התקשרתי, הודעתי
שברוך השם הגענו לתשלום האחרון בסך עשרת אלפים דולר.

סליחה, אמר לי, התשלום האחרון היה בחודש שעבר.
הייתי בהלם. אמרתי: סכמנו כך וכך, נתתם כך וכך, ועכשיו הגיע
זמן התשלום האחרון.

והוא: לא היו דברים מעולם. סכמנו כך וכך, וכבר שלמתי הכל.
במילים אחרות: מחותן יקר, אתה שקרן ורמאי ומנסה להוציא
ממון בתואנות שוא.

המלים נעתקו מפיי, וקטעתי את השיחה. הלכתי לאדם גדול,
שהתמרמר: למה לא כותבים, למה לא חותמים, למה סומכים על
ההבנה והזכרון, ושניהם כה מתעתעים. מכל מקום, אמר, יש לי
שאלה: אם היתה פורצת חלילה שריפה, הבית היה עולה חלילה
בלהבות, והיית נזכר ששכחת על השולחן עשרת אלפים דולר,
היית נכנס לאש כדי להציל אותם?!

ענית: ודאי שלא!

אמר: ובכן, מחלוקת היא אש, אל תכנס לתוכה בשביל עשרת
אלפים דולר...

שמעתי לדבריו, לא התקשרתי עוד. השלמתי את הסכום מכיסי.
אבל לא יכולתי לדברו לשלום. תאר לך, כל שבעת ימי המשתה
לא אמרתי למחותן מזל טוב!"

ברגיל, מחליפים המחוננים ברכות ואיחולים. והרי 'בעל שמחה'
הוא 'בעלים' על השמחה, כמאמר צדיקים (נזר ישראל בשם הרה"ק
מקארץ זצ"ל, רמתים צופים סימן ד בשם החוזה מלובלין זצ"ל,
ישמח ישראל לקוטים ד"ה אגרא). כמה נפלא כשכל אחד משפיע
על רעהו שפע ברכה, מזל טוב מחותן, שנזכה לרוב נחת עד בלי
די ולדורות ישרים מבורכים, אידישע נחת און קיין צער און עגמת
נפש חלילה. לא ללחוץ יד ולא לאחל מזל טוב. לחשוב שהמחותן
מביט עליו כאל גנב וגזלן, שודד ועושק!

בדמעות בעיניו אמר: "ואתם הרי מכירים אותי. באמת כך סיכמנו!
הכלל, לפני השבע ברכות האחרון התקשרתי, בקשתי שתדברו,
ותדברו בשבחי. לא שאני אוהב את זה וזקוק לזה, אבל שידע
שאנו משפחה מהוגנת!" כמה התרגש. "ואתם באתם, ופעלתם
בחכמה. הכברתם בשבחו של המחונן, ביחוסו הרם ומעלותיו
הרבות, קניתם אותו, שביתם את לבו. ואז דברתם על 'ענבי הגפן
בענבי הגפן'. והעדתם מהכרות האישית על המידות הטובות

המשך בעמוד 14 <<<

"וְיִתְדַבֵּר מִרְיָם וְאֶהְרֹן" (במדבר י"ב, א')

אספר סיפור שאני יודעו לפרטיו, מבלי להסגיר חלילה פרטים
אישיים.

מעשה בבעל דרשן, נקרא לו שמעון, ובכן, שמעון זה מקבל שיחת
טלפון מאחד מבני הקהילה, נקרא לו ראובן, שהשיא את בתו בשעה
טובה. אמר: רבי שמעון, אני עורך מחר את השבע ברכות האחרון
בביתי, ואני מבקש שתבוא ותכבדני
בנוכחותך וכמובן תישא דברים.

נו, בקשות שבכל יום. לכל דרשן יש
דרשות מוכנות לכל עת. לברית, לבר
מצוה, לאירוסין, לשבע ברכות ושלא
נדע. אבל המחונן דן הוסיף: ואני
מבקש שתאמר דברים בשבחי.

זה כבר חריג. כמובן, כולם מצפים,
ואיש עוד לא קיבל סטירה על מחמאה,
אדרבה. אבל לתבוע בפה. והוא מכיר

את המחונן, מאותם המהלכים בצידי דרכים. אינו דורש עליה
מכובדת ואינו נדחף בראש. צנוע ומעלי. משהו קורה שם. זו זעקה
נסתרת לעזרה. אין זו סתם הזמנה לדרשה.

מיד פנה הדרשן לברר מעט יותר על המחונן ומשפחתו, ושמע
רק שבחים, כצפוי. פנה לברר על הצד השני, והנה ענבי הגפן בענבי
גפן. משפחה חשובה משני הצדדים ולמעלה דור אחר דור. והחתן
מופלג בהלכות והליכות, תורה עם דרך ארץ, רוח המקום ורוח
הבריות נוחה הימנו. השמועות הטובות רק הגבירו את התעלומה,
אבל אין זה עסקו. מה שנתבקש, יעשה.

הגיע, ועיני המחונן הביעו שמחה ותקוה, ציפיה דרוכה. כשנתבקש,
קם והחל בדבריו. פתח בפרשת השבוע וזלג למשפחת החתן. אח,
איזה יחוס אבות משני הצדדים, ויחוס עצמי, לעילא ועילא. והחתן,
כל פה מלא שבחיו. הכלל, מי ידמה ומי ישוה. נו, אין זה פלא שזכו
שבנם נכנס לכזה בית מושלם, ביודעי ומכירי קאמינא. בית של
מידות טובות ונעלות, בית של הארת פנים וטוב לב, הבית המושלם
לחתן המושלם. כל הפנים זרחו מנחת, כולם נהנו מהדרשה הנפלאה.
שוין, הרגיש שעשה את שלו, פעל כמצופה. ואם בכל שבע ברכות
משמחים חתן וכלה, כאן שימח את המחוננים.

למחרת היום, ברבע לשלוש בצהרים, צלצל הטלפון בביתו. ראובן
על הקו. אין בפי מילים להודות. על לא דבר, אין על מה. האם יכול
הוא לעלות ולדבר. הנה כי כן, התעלומה עומדת להיפתר. רוצה
הוא לעלות עם בני ביתו. בשמחה, בעלי שמחה מרבים שמחה.
הגיעו, והושיט מעטפה. כסף עבור הדרשה. היא היתה נפלאה,
הם אסירי תודה.

מובן שהדרשן סרב לקחת. לא מוזכרים מצוה בכסף, שמחה היא
שהיתה לרצון.

אמרה המחוננת: "אילו הייתם יודעים כמה יש במעטפה לא
הייתם מסרבים".

הגה"ח רבי אהרן טויסיג שליט"א

באחד הבקרים חיפשתי עשירי למניין, החלטתי להזעיק את אחד מידידי. הלכתי אל ביתו, השעה היתה מוקדמת למדי וכדי לא לעורר את כל המשפחה החלטתי להיכנס דרך המרפסת. אז התנפלו עלי שני כלבים ואחד מהם נשך אותי בחוזקה

רבי יצחק זילבר זצ"ל מחרף נפשו לתורה ותפילה בשנות השלטון הקומוניסטי ברוסיה

"וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל ה' (במדבר י"א, ב')

שיבוץ הפועלים". ומיד אחר כך הלך איתי.

שומרים "נאמנים"

איסוף היהודים למניין היה כרוך בבעיה נוספת, עליה עדיין לא סיפרתי. טשקנט היתה עיר מלאה בכלבים, והללו שמרו על הבתים. בהיותי אדם חסר סבלנות וממהר באורח קבע, כל הליכה ברחוב הפכה אצלי לריצה. תמיד חבל היה לי על הזמן. לכלבים היתה זו סיבה טובה לרדוף אחרי, שהרי מטבעם רודפים הם אחרי מי שרץ... באחד הבקרים חיפשתי עשירי למניין. זמן תפילת שחרית כמעט עבר, שמונת האנשים (מלבדי) כבר רצו להתפזר כדי להספיק ולהגיע למקום עבודתם, אולם העשירי עדיין לא נמצא. החלטתי להזעיק את אחד מידידי. הלכתי אל ביתו ונקשתי על הדלת. השעה היתה מוקדמת למדי, הדלת היתה נעולה ואיש לא ענה לי.

כדי לא לעורר את כל המשפחה, החלטתי להיכנס דרך המרפסת. אך כאשר נכנסתי לחדר, התנפלו עלי שני כלבים ואחד מהם נשך אותי בחוזקה.

בעל הבית ששמע את הרעש, יצא בבהלה: "מה קרה?" הסברתי לו במהירות את הענין, והוא מיד הצטרף אלי למניין... הנשיכות וכל הכרוך בהן לא עניינו אותי כרגע – העיקר יש לי עשירי למניין! במשך מספר שנים שימשתי כחזן בתפילות יום הכיפורים. היה זה מניין, שהתאסף בסתר בביתה של אחת המשפחות. הייתי שוהה בביתם במשך כל היום מבלי לצאת כלל. בהפסקות הקצרות למדתי תורה עם אנשים. קראנו למניין "מפלגת-קומסומלי", הוא התקיים בראש השנה וביום הכיפורים, והתפללו בו אנשים שמסוכן מאוד היה בעבורם אילו נתפסו.

באחת השנים, היה זה כבר במוצאי יום הכיפורים, ואני ביקשתי לחזור לביתי. יצאתי לחצר מבלי להודיע לאיש, ולפתע התנפלו עלי כלבי השמירה, ששחררו במיוחד כדי לשמור שזר לא ייכנס לבית, ונשכו אותי!

הפעם, יצאתי מהאירוע מבלי להזדקק לזריקות, שכן היו אלו כלבים ביתיים, ובעליהם הבטיחו לעקוב במשך עשרה ימים האם לא מתפתחת אצלם מחלת הכלבת, שאז עדיין ניתן לקבל את החיסון. אך לא תמיד עבר הכל בשלום. היו פעמים בהן נאלצתי לעבור סדרת זריקות נגד כלבת – כשלושים או שלושים וחמש זריקות בכל פעם. במהלך הימים הללו אסור היה לי לשתות יין, כך שלא יכולתי לקדש בשבת.

מאז אותו אירוע התחלתי להיות קצת יותר זהיר בעניין הכלבים. לא רציתי להזדקק שוב לזריקות...

(מתוך 'להשאר יהודי')

חובת לימוד התורה לילדים מוטלת על האב. לכן, למרות היותי אדם עסוק – הן בענייני עבודה והן בעניינים ציבוריים – הקפדתי ללמד את ילדי חומש, גמרא, תפילות וכל מה שקשור בענייני יהדות. פעמים רבות, נהגתי לקחת את ילדי לטיולים שונים: לגן העיר, לגן החיות וכדומה. הילדים היו משתעשעים, ואני יכולתי לנצל את הזמן וללמוד גמרא. בטשקנט נהגו האנשים בפשטות, ללא גינוני

רבי יצחק זילבר זצ"ל

טקס, כך שרבים, גם כאלו שאינם מוכרים לי, ניגשו בטבעיות ושאלו מה אני קורא. מאחר שידעתי כי בטשקנט לא מזדרזים להלשין וכי הדבר אינו מסוכן מידי, הייתי נוהג לומר את האמת והסברתי שמדובר בספרים בשפה העברית. והעיקר – המשכתי ללמוד בכל הזדמנות. הילדים היו קטנים

והתביישו בכך שאני מושך תשומת לב. חשבתי כי כדאי לנסות ולנטרל את חששם זה, וכאשר טיילתי איתם, פרצתי בצחוק כמו שיכור. הילדים המבועתים לחשו לי באימה: "אבא, מה אתה עושה? והרי מסתכלים עליך!" "נו, שישתכלו", ענית.

דוקא משום שהיו רגישים ל"דעת קהל", ביקשתי לחסן אותם מפניה. ידעתי כי הדבר יהיה חשוב להם בעתיד.

עשירי למניין

הייתי מומחה באיסוף אנשים לתפילה במניין. כאשר היה חסר העשירי, הייתי יוצא לרחוב ושואל כל עובר ושב: "הנך יהודי? אם כן, בא בבקשה והצטרף כעשירי למניין". האם תוכלו לתאר לעצמכם את הדבר הזה, בטשקנט, בברית המועצות, בשנים ההם? באחד הימים, כמעט והתייאשתי מלמצוא עשירי למניין. גילו את אוזני שלא הרחק משם, באחד מבתי החרושת, עובד יהודי בתפקיד של סדרן. נכנסתי למקום ומצאתי אותו. מסביבו עמדו פועלים רבים והוא הפנה כל אחד מהם לעבודתו.

ניגשתי אליו: "סלח לי, בבקשה, יש לי מניין אך חסר לנו עשירי להשלימו. אנא ממך, אני מבקש כי תבוא איתי למשך זמן של כעשרים דקות". האיש נענה בחיוב ואמר: "אבוא. רק אסיים את

על שולחנו של רבי חיים עוזר, סיפר רבי חיים קרייסווירטה, היה מונח ספרו 'אחיעזר', ילדות נזרקה בי והעזתי פני ושאלתי 'והיכן הם חלקיו הנוספים של הספר?' ר' חיים עוזר לא דחני מעל פניו, אלא הכניסני לחדר פנימי

רבה של אנטווערפן הגאון רבי חיים קרייסווירטה זצ"ל נושא כמשיא העם

"וְנִשְׂאוּ אֶתְךָ כְּמִשְׂאֵה הָעָם" (במדבר י"א, י"ז)

אחד היהודים בעירנו התקרב מאוד לרבינו. רבינו נעזר בו רבות בחייו הפרטיים, כאות וביטוי להכרת הטוב אמצו רבינו כמעט לבן, לקח אותו ואת כל אשר עמו תחת חסותו, דאג לכל מחסורו כדאגת אב לבנו, כשהגיע העת להכניס את בנם בכורם לשיבה נתקלו ההורים בקשיים מצד ההנהלה באחת הישיבות המפורסמות באירופה, הילד שמו הלך לפניו כילד קצת חלש מבחינת כשרונות וכו', וגם לא מבוסס כל כך מבחינה כלכלית ואין זה סוד שאש"ל של בחור עולה הרבה. הרב נכנס בעובי הקורה, אך כל ההשתדלויות נתקלו בסירוב מוחלט. הרב ניסה בכל הדרכים "בתפילה, בדורון ובמלחמה" (איים עליהם שלא יתן להם דריסת רגל באנטווערפן לאסוף כספים כי אינם ראויים לשום תמיכה), אך שום דבר לא הועיל.

באין מוצא פנה רבינו לשיבה אחרת והבטיח לקחת ע"ע את כל העול הכספי לממן אברך שיעזור לו להתקדם וכו'. צוות הישיבה לא יכול להעז פנים וקבלו על תנאי. וב"ה הבחור עשה חיל, ובעקבותיו התקבלו כל שאר האחים. רבינו

ליווה אותם גם בהמשך הדרך, שלחם לשיבות בא"י על חשבוננו, וב"ה לא הכזיבו וכולם כאחד יצאו אברכים חשובים ובני תורה אמתיים. הרב נהג לבקר אותם בישיבה בירושלים בעיקר את הבכור בתחילת דרכו, כולם ראו וכן תמהו במה זכה הבחור להתקרבות כזאת? נענה רבינו ואמר "ער איז מיין גן עדן", כך סתם ולא פירש. והנה קוריוז, הישיבה שהתעקשה ולא הסכימה בשום אופן להיענות לבקשת רבינו ולקבל את הבחור כתלמיד מן המניין נאלצה במשך שנים (עד שהאברך ביקש להשתחרר) לממן לאברך הנ"ל הוצאות טיסה מבלגיה (כמעט מדי שבוע בשבוע), לשלם לו אש"ל ושכר טרחה כדי להעזר בו בקידום בחורים חלשים ובעייתיים.

רבינו זצ"ל ראה פעם את פני החפץ חיים בחלום והסיק שלא לשוא הטריח עצמו החפץ חיים לפקדו בחלומו. נזכר שנכדו ר' הלל זק"ש נמצא במצוקה, הלך והביא לו תרומה של כעשרת אלפים דולר.

מעשה ארע אצל מרן החפץ חיים, אותו סיפר הרב. אחד ממקורבי הח"ח, ושמנו ש"ף - איש אמיד היה ובעל נכסים, הבעלים של אחת החברות המובילות בעולם בענף ההנהלה בשם BATA SHOES אשר תרם רבות למטרות צדקה וחסד, הלכך כיבדו הח"ח במאוד, עד שיש מפליגים לספר שתמיד קיבל את פניו בבגדי שבת.

בסוף ימיו החליט לפזר את רוב ממונו למטרות צדקה וחסד ולהשאיר לעצמו ולזרעו די צרכיהם סך הגון, שלא מבייש. אלא שצאצאיו שלא יכלו להשלים עם מידת פזרונו של אביהם עשו כל טצדקי להניא מכוונתו, ורדפו אותו על מעשיו. כשהגיע עד סף קצה הסיבולת, החליט להוועץ בחפץ חיים.

כשנכנס למעון קודשו, בדיוק נטל הח"ח את ידיו לסעודה. בתחילת הסעודה אמר "מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר" תוך שהוא מטעים

הגאון רבי חיים קרייסווירטה זצ"ל

לנגן את הפסוק הנכבד: לכאורה דבר פלא הוא, הרי "טוב וחסד" ו"ירדפוני" הינם תרתי דסתרי? ממה נפשך, אם זה דבר טוב - למה יש צורך לטוב וחסד 'לרדוף' אחרי, ואם יש מקום לברוח איזה קשר יש לזה ל'טוב וחסד'?

אלא, הסביר, אם על מאן - דהו נגזרו חלילה רדיפות, ובגורלו עלה להיות נרדף, מבקשים אנו מהקב"ה, שאך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי, שהרדיפות שיהיו ינבעו מטוב וחסד... התרגש הלה ונותר המום, הרגיש שרוח הקודש הופיע בבית המדרש, ובטרם קרא, נענה! הוא לא הציג את שאלתו, לקח ברכת פרידה ושב על עקבותיו רגוע ושלו, בהחלטה נחושה להמשיך במעשי הצדקה... על להיטותו של הגר"ח קרייסווירטה זצ"ל לקיום מצוות החסד שמענו מיהודי נכבד שהיה נוכח בפגישתו של הגאון זצ"ל עם להבחל"ח הרב אלימלך פירר שליט"א, באותו מעמד סיפר הרב קרייסווירטה, כי בהיותו צעיר לימים הוא נכנס למעונו של גדול הדור הגאון רבי חיים עוזר גראדז'ינסקי זצ"ל, שניהל ברמה את רבנותו בעיר וילנא, ואף עסק בעשיית צדקה וחסד בקנה מידה נרחב ביותר, וביתו המה בכל שעות היום מאנשים שנכנסו ובאו בענייני צדקה וחסד שונים.

"על שולחנו של רבי חיים עוזר", סיפר, "היה מונח ספרו 'אחיעזר', שבו מקבץ של תשובות הלכתיות שהשיב הגאון לשואליו. ילדות נזרקה בי והעזתי פני ושאלתי 'והיכן הם חלקיו הנוספים של הספר?' ר' חיים עוזר לא דחני מעל פניו, אלא הכניסני לחדר פנימי והראה פנקסים רבים סדורים בסדר מופתי תוך שאמר 'הנה אחיעזר ח"ב'. היו אלו הפנקסים שבהם נרשמו פעולות הצדקה והחסד שנעשו על ידו!"

כשסיפר רבינו מעשה זה, מוסיף היה לקשר אליו את מאמר הגמרא: ואמר רבי אלעזר כל העושה צדקה ומשפט, כאילו מילא כל העולם כולו חסד, שנאמר "אוהב צדקה ומשפט חסד ה' מלאה הארץ" שמה תאמר כל הבא לקפוץ ולעשות צדקה וחסד, קופץ, ומספיקין וממציאין לו אנשים מהוגנים? ת"ל "מה יקר חסדך אלוקים", וכתב רש"י שצריך לתת לב ולטרוח ולרדוף אחריה, לפי שאינה מצויה תמיד לזכות בה למהוגנים. לא תמיד זוכים לקיים את מצות הצדקה האמיתית בנקל.

לעיתים צריך להרבות שיחה ושתדלנות עם תורמים אפשריים, כדי לזכותם במצות הצדקה. אם במוסד עסקי יש ונתקלים לעיתים קרובות בתגובות לא נעימות, ביקורת וטענות על המוסד ואנשיו; ואם מדובר בסיפור אישי של בן תורה העומד לפני פרק האיש מקדש של אחד מצאצאיו - יסבירו לגבאי הצדקה בטוב טעם למה לא מוצדקת קניית דירה להכנסת כלה וכי כדאי להסתפק במועט החל מהוצאות החתונה וכיו"ב - והכל במטרה להפטר באמתלאות מחובת הנתינה. סוגיה זו ודברי רש"י לימדנו רבינו פרק בהשתדלות, לא להתעלם ולא להתפעל, אדרבה ואדרבה גדול המעשה מן העושה.

(מתוך 'מי"ם חיים')

פעם הביאו עסקנים קבוצה של קציני משטרה בכירים לסיור בבני ברק, להפתעתם, לא קידמם רבינו בגינוני נימוס, ודיבר גלויות: "לא פעם אתם נאלצים לכפות על אחרים החלטות המנוגדות לרצון השי"ת, ואין לכם מושג כמה אני מרחם עליכם שכך נגזר עליכם"

כ"ק אדמו"ר ה'באר יעקב' מנדבורנה זי"ע בפרק על אהבתו את ישראל מרוב אהבתו לאביהם של ישראל

יהודים חוטאים ואני מקשיב להם בסבלנות ועוד עונה להם ומעודד אותם, בה בעת שרק למשמע הדברים שהם אומרים מגיע להם שישליכום מקומה רביעית בפעם אחת, ואילו אני מוריד עצמי אליהם... והוסיף וסיפר: הוה עובדא אצל דו"ז הרה"ק רבי מאיר'ל מפרימישלאן זי"ע, שנכנסה אליו אשה אחת והגישה קוויטל. הביט הרה"ק מפרימישלאן בפתקא ואמר: "וכי אין את מתביישת לתת לי קוויטל?!..." השיבה האשה בפשטות: "הרי הרבנו של עולם רואה יותר ושותק!". לאחר מכן התבטא הרה"ק מפרימישלאן, כי אשה זו נצחה אותו. בהזדמנות אחרת, לאחר שיצא ממנו אדם שהיה רחוק מתורה ומצוות, התבטא רבינו באזני המשב"ק: "האמן לי כי הרבה יותר נעים להגיד 'נשמת' במקום לשבת עם כאלו 'פעקלעך' קשים"

דוגמא אפשר למצוא גם בכל אותן פעמים שלא כבש מוסרו, אלא הוכיח וייסר, וכל זאת מתוך חמלה ורחמים על נפש יהודי שתיחלץ ממיצר. פעם הביאו עסקנים קבוצה של קציני משטרה בכירים לסיור בבתיים של גדולי ישראל בבני ברק, ובין היתר פקדו את ביתו של רבינו.

להפתעתם, לא קידמם רבינו בגינוני נימוס גרידא, אלא דיבר גלויות: "עליכם לדעת כי הארץ שייכת לקדוש ברוך הוא, והוא זה שרוצה שתהיה משטרה שתשמור על הסדר בקרב הציבור. אני יודע שלא פעם אתם נאלצים לכפות על אחרים החלטות של בית משפט המנוגדות לרצון השי"ת, ואין לכם מושג כמה אני מרחם עליכם שכך נגזר עליכם. כי עיקר תפקידכם הוא מתוך שליחות של בורא העולם, וכל פעם שאתם נאלצים לעשות משהו שהוא בניגוד לרצונו ית', זה ממש מעורר רחמים". הקצינים הרכינו ראשם באי נעימות, וגם העסקנים שהביאום חשו חוסר נוחות על שהביאום למקום שמרביצים בהם מוסר. ברם, לאחר מכן נשמעו הקצינים הסחים בכנות, כי חשו שרבינו מדבר מתוך אהבה אמיתית וכי באמת ובתמים הוא מרחם עליהם. אם לא די בכך, לאחר תקופה פנה הבכיר שבחבורה וביקש לבוא ביחידות כדי להתייעץ בעניין אישי, כי מכוחה של שיחת התוכחה חש כבן אצל אביו.

אותה אהבת ישראל נראתה אצלו גם כשבאו להתייעץ עמו אודות אדם שכשל וסרח, ולאחר שהועמד למשפט נחבש בבית האסורים. כשחלפה תקופה ממאסרו, התדיינו העסקנים ביניהם, האם יש לנסות לפעול לשחרורו המוקדם, או שמא ראוי לו להמשיך ללמוד לקח בלתי נשכח בין כתלי הכלא. מששמע רבינו במאי עסקינן, נענה ואמר בלשון חז"ל (מכות כג.) "כיון שלקה הרי הוא כאחיק", וקבע: "הלה את המכה שלו כבר קיבל, ואילו עלינו מוטל לעזור לו לשוב לחיים".

לא זו בלבד שמסר נפשו כדי להושיע יהודים מצרותיהם, אלא שהתמסרותו היתה גם כדי להאיר במעט את חשכת קשייהם ולו המשך בעמוד הבא <<<

"פֶּאֶשֶׁר יִשָּׂא הָאֱמֹן אֶת הַיֶּקֶב" (במדבר י"א, י"ב)

אותו משפט נפלא שהשמיע הרבי הדבר חיים' - "אז מהאט ליב די טאטע, האט מען ליב די קינדער" (כאשר אוהבים את האבא, אוהבים גם את בניו) - היה אבן פינה בדרכו של רבינו באהבתו את ישראל. כי מרוב אהבתו לאביהם של ישראל, היה אוהב באופן מופלג לכל בניו. לא בכדי נמשכו יהודים מכל עדות ישראל אליו, כי חשו בלבם שהוא אוהבם באמת ומוכן לעשות הכל למענם.

כאשר הוכח במאות ואלפי מקרים, שנחלץ לעזרתם של אנשים שלא היו מאנשי שלומו וכלל לא היה להם קשר עם חצרו, אלא רק מחמת שהתוודע להזדקקותם לעזרה.

העיד מרא דעובדא, יהודי חשוב מבני ברק שבתו הגיעה לפרקה והציעו לה שידוך מאחת הישיבות החסידיות, אך הוא לא מצא ידיו ורגליו ולא ידע כיצד להשיג מידע על הבחור המדובר. רגליו הוליכוהו אל רבינו, למרות שלא נמנה על חסידיו ורק הכירו מעט באקראי. מששמע רבינו את קשייו, אמר לו: "היכנס אלי בעוד יומיים ואראה, וליתר בטחון השאר לי את מספר הטלפון בביתך". למחרת התקשר רבינו בעצמו, הזדהה בשמו, ומסר לו את כל המידע אשר בירר עבורו.

אף בשנה האחרונה, בהיותו חלש ומיוסר, הוה עובדא: באחד מימי ספירת העומר ביקש יהודי נכבד מהגבאים שיניחו לו להיכנס לשאול את רבינו דבר מה. השיבו לו, כי אין רבינו יכול לקבל קהל באותו יום, אך מחמת היותו תלמיד חכם ונשוא פנים הציעו לו שימתין לרבינו בשובו מתפילת ערבית, ויציע שאלתו בקצרה. ואכן, כשיצא רבינו מבית המדרש לאחר התפילה, ניגש האיש ושאל בקצרה: "האם אוכל להיכנס אל הרביז?", וכמובן שרבינו אמר שייכנס. נכנס וישב כרבע שעה ושטח שאלה רפואית סבוכה שבמשפחתו. תוך כדי שיחה הזכיר את שמו של אחד הרופאים המפורסמים העובד בבית החולים 'איכילוב', שעדיין לא הגיעו אליו אך שמעו כי מומחה הוא בתחום. מששמע רבינו את שם הרופא, מיד נשלחה ידו אל הטלפון ועל אתר התקשר ושוחח עם הרופא באריכות על כל צדדי העניין, ואת השיחה חתם ואמר: "אני שולח אליך יהודי פלוני ואבקשך שתטפל בו כראוי". והאיש, כאמור, אינו מאנ"ש כלל, אך בעיני רבינו הוא בנו של השי"ת ככל יהודי.

כל אדם שביקש את עזרתו, או אפילו את התייחסותו, קיבלה במידה גדושה. אפילו אנשים שרוח הבריות אינה נוחה מהם והכל מדירים רגליהם מסביבתם, אצלו היו רצויים בנפש חפצה. גם אם לא מצץ מוגלת פצעים כמו פיו, היו ידיו ממשמשות במורסת פצעי נפש, לנקות ולחטא, לחבוש ולהבריא, ולא היה פצע שלא היה מסוגל לטפל בו.

פעם התבטא באזני אחד המשב"קים ואמר: באים אלי, נעבעך,

לזמן קצר. גם כאשר ידע כי אין בכוחו לחלץ אדם ממצוקותיו, אף אז לא משך ידו והתאמץ להעניק לו 'חיי שעה'; לעודדו לחזקו ולאמצו, במאור פנים ובשיחה חמה, ובלבד שיוקל עליו בהמשך משא החיים.

פן נוסף של 'חיי שעה' הוקפד בהנהגותיו של רבינו עם הבריות, שלא לדחות בשורה טובה ולא להמתין עם עצה מועילה, על אחת כמה וכמה שלא להשהות מעות של צדקה שניתן להקדים את נתינתן, וכדברי רבא (ראש השנה ו.) שעל השהיית מעות צדקה עוברים ב'בל תאחר' מיד, "דהא קיימי עניים". כיוצא בזה, אם נמצאים אנשים הזקוקים לעזרתו ומייחלים להיכנס אליו, לא היה מסוגל לדחותם, אף לא ביום אחד. גם אם נאלץ בשל כך לטרוח ולהקדיש זמן, מוצדקת היתה הטירחה בעיניו אם היא תוסיף שעתיים של מרגוע לנפש האדם הנזקק לו.

נודע לו פעם על אחד מאנשי שלומו העובר רדיפות קשות במקומו, והצר לו מאד על סבלו. אותו מקורב היה רגיל בעת ההיא להגיע לבית רבינו בקביעות, וגם באותו יום אמור היה לבוא בשעות הערב. אולם כבר בצהרי היום הקדימו רבינו ושיגר ביד שליח מכתב חיזוק, למשוח צרי על פצעי הרדיפות. בשעות הערב, נכנס האיש אל הקודש פנימה ושאל: "הלא ידע רבינו שאני עתיד להגיע

בערב, ואיזו דחיפות היתה במשלוח המכתב כבר בצהריים?". השיב לו רבינו בפשטות, כמי שאינו מבין כלל את שאלתו: "אם אפשר להקל על יהודי שעתיים קודם, מהיכן ההיתר להשתהות?! ---
התבטאות מופלאה נשמעה מפי קדשו, ובה הגדיר רבינו בעצמו את מהותו ותפקידו עלי אדמות. היה זה בראשית ימי הנהגתו, כאשר נסע רבינו לחוץ לארץ והצטרפו מנהלי המוסדות למסעו. הוא ישב ועבד את עבודתו בקודש - להאיר חייהם של יהודים שלא הכיר - והם הסתובבו בבתי נגידים וערכו מגבית לטובת המוסדות. בהיותם בקנדה, הגיע גביר גדול לבית האכסניה ששהה שם רבינו, והלה התבטא באזני מנהלי המוסדות כי מוכן הוא לתרום סכום עצום, אך בתנאי שרבינו יבקש זאת ממנו בעצמו. נכנסו מנהלי המוסדות - הגה"ח רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל והרה"ח רבי שמואל צבי אלבוים ז"ל - ואמרו לרבינו, כי גביר פלוני מבקש להיכנס אליו וכי אמר להם מראש על נכונותו לתרום סכום גדול אם יתבקש מפי רבינו. הנהן רבינו בראשו כמסכים, אך כשיצאו השניים לקרוא לאיש, פנה רבינו אל הרה"ג רבי מנחם קליין שליט"א, שנכח בחדר, והפטיר לעברו: "הם רוצים שאבקש ממנו כסף... וכי אינם יודעים שהתפקיד שלי בעולם הוא רק לתת ולתת ולא לבקש?!"
(מתוך 'אביהם של ישראל')

האם מותר לסחוט לימון לכוס קולה קרה? החליפה התאבקה איך תנערו את האבק בשבת?

מצטרפים עכשיו לעשרות אלפי לומדי דף היומי בהלכה
שמתחילים בימים אלו הלכות שבת חלג' במשנ"ב

לפרטים 025609000

לא שעה אליהם, התייחס לשאלה ברצינות, השמיע תשובה. נראה שתגובת רבינו הרעימה את הזקן, שציפה לשמוע שזו קושיא שאין לה מענה. התקרב לשולחנו של רבינו ודחף את גמרתו לעומת פניו הקדושות, ולא הסתפק בכך: הרעים בקולו בדברי בוז, ועזב את המקום בטריקת דלת.
התלמידים היו המומים. שכאילו דבר לא ארע. "נחזור לענייננו" קרא רבינו, "בדעת התוספות ניתן לומר שני מהלכים... לא עברו דקות רבות, והדלת נפתחת בשנית. הזקן בפתח, ובפיו שאלת תם: "האם עשית לך משהו?"
איזו שאלה!
שוב מיהר אליו רבינו אל הפתח: "לא, למה תחשוב כך? לא עשית לי דבר!"
"הרמתי יד", הזכיר הזקן. "מבקש מחילה."
"אין על מה, לא הקפדתי עליך, אין בלבי שום טינה!" הבטיחו רבינו. "טוב", נהם והלך.
"הזקנים חיים בעולם אחר", הסביר רבינו לתלמידים. "בואו ננצל את התקופה היפה של חיינו. יש כמה נפקא מינות בין שני המהלכים בתוספות..."
ולמחרת הופיע הזקן בשיעור, והתקבל בכל החביבות...
(מתוך 'האור לציון')

משראה שהגבאי לא מתייחס ורבינו שותק, העביר את הצעקות אליו: "אני אתבע את הרב בבית הדין!" קרא. "אתה חייב לתת לי עליה!" ועוד ועוד.
בית הכנסת הוכה בתדהמה, רבינו ישב במקומו הקבוע בבימה והלה עומד מולו, מחרף ומגדף. ורבינו מהנהן בראשו. מששתק, נענה: "אתה צודק! זו זכותך לבקש לקנות עליה!"
"אז למה הגבאי לא מסכים?" טען.
"גם הוא צודק!" ענה רבינו, "גם אם אני הייתי מבקש והוא לא מסכים, זו זכותו. הוא הגבאי!"
באין אומר ודברים, ירד הלה מן התיבה, ורבינו נשאר במקומו, יושב רגוע ושלו כשהיה!
"הזקנים חיים בעולם אחר..."
ומחזה נורא - סיפרו התלמידים - עינו ראו ולא זר: בקירבת הישיבה התגורר זקן מופלג, ומשועמם. מפעם לפעם עלה, ליהג, בילה זמן. מפעם לפעם בא לשיעור, ישב בלא להבין דבר, הקשה שלא כענין ולא האזין לתשובה, ולפתע קם ויצא. כבואו כן נפלט. יום אחד, בעיצומו של השיעור, פתח את הדלת ונשאר לעמוד בפתח: "יש לי שאלה", הכריז.
רבינו מיהר אליו, לשמוע. התלמידים התקשו לכבוש את גיחוכם, היתה זו שאלה תמוהה בפרשת השבוע, בלי ריח קושיא. רבינו

מרן הראב"ד הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, דן על הכנת מאכל השבת הנפוץ "בצל וביצים", והוא מונה לא פחות מעשרה (!) איסורים שונים, שניתן לעבור עליהם ח"ו מבלי משים

הרב יהושע גוטליב

בעוד כחודש ימים בתאריך ט"ז בתמוז, יסיימו עשרות אלפי לומדים בכל רחבי העולם היהודי במסגרת הדף היומי בהלכה את לימוד כרך ב של המשנה ברורה ומתחילים ללמוד ולהגות בכרך ג הלכות שבת. עוד לפני לומדים עומדים להצטרף למסגרת הלימודים והמבחנים של 'דרשו'.

ליקטנו לכם צרור של מאמרים ושיחות של גדולי ישראל בענייני הלכות שבת

מרן הראב"ד הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, דן על הכנת מאכל-השבת הנפוץ "בצל וביצים", והוא מונה לא פחות מעשרה (!) איסורים שונים, שניתן לעבור עליהם ח"ו מבלי-משים, ואלו הם:
א. בורר - כשמקלף הביצים. ב. טוחן - כשחותך הבצל. ג. לש - כשמוסיף שמן. ד. ממרח - כשמחליק הסלט בשעת הגשתו. ה. מוחק - כששובר קליפת הביצה. ו. מעבד - כשמוסיף מלח. ז. עובדין דחול - כשמשתמש בכלי מיוחד לחיתוך. ח. בורר - אם נפלה קליפת ביצה לתערובת ומוציאה. ט. מבשל - אם הביצה חמה. י. מוקצה - כשמפנה הקליפות.

נמצא אם כן, שבהכנת תבשיל אחד מתבשילי השבת, עלולים לעבור ח"ו על עשרה איסורים שונים. וכי עוד יש צורך לבאר את חשיבות ונחיצות לימוד הלכות שבת? (תשובות והנהגות כרך ב סי' קפא).

הראב"ד הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

מרן הגר"ג אדלשטיין: אי אפשר להנצל מאיסור שבת בלי לימוד הלכות שבת
בחודש שבט תשע"ב, עלתה למעונו של מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א משלחת ראשי ארגון 'דרשו', לרגל סיום לימוד משנה ברורה חלק ג' במסגרת הדף היומי בהלכה, ולרגל הוצאה לאור של המשנה ברורה חלק ד' מהדורת דרשו.

בדברים שנשא בפניהם אמר מרן שליט"א: המשנה ברורה בהקדמתו להלכות שבת כתב בשם היערות דבש, שאי אפשר כלל במציאות להינצל מאיסור שבת אם לא לומדים את כל הדינים על בוריים היטב, ולמשל באיסור בורר מצוי מאד להיכשל מפני חיסרון ידיעה, וכן מלאכת דש ולישה ומלבן ושאר אבות מלאכות, ובפרט בענין בישול ושהייה והטמנה שיש בזה הרבה חילוקי דינים שנוגעים למעשה, מי שלא למד את ההלכות עלול בנקל להיכשל באיסורי שבת.

וראיתי בעיני אצל שומרי תורה ומצוות, שפעם אחת נפל כתם על בגד, ובני הבית שלא ידעו הלכות שבת רצו להעביר את הכתם עם מים, ולא ידעו כי זוהי מלאכה דאורייתא ממש, ששרייתו זהו כיבוסו, וכן לנער טלית חדשה או לנקות אבק מהכובע יש בזה איסור מלבן, ויש עוד הרבה דברים מצויים מאד בהלכות שבת שאם לא לומדים את ההלכות עלולים להיכשל באיסורי שבת, לכן יש חיוב מיוחד ללמוד ולדעת הלכות שבת.

החיי אדם חיבר ספר מיוחד על הלכות שבת "זכרו תורת משה",

וכן יש ספר "ברית עולם" מהגה"צ רבי בנימין זילבר זצ"ל על הלכות שבת, ומבאר שם הרבה הלכות המצויות בכל מיני המצאות ודברים חדשים שאינם מוזכרים בפוסקים, וצריכים לדעת את ההלכה בזה כדי שלא להיכשל ח"ו באיסור שבת.

"מי שלא למד הלכות שבת על בוריה פעמיים ושלוש, לא יוכל להמלט שלא יקרה לו חילול שבת" (יערות דבש ח"ב)

כאשר נשאל מרן שר התורה, הגר"ח קנייבסקי שליט"א, באלו הלכות על האדם לקבוע יותר את לימודו. השיב: "הנוגע יותר למעשה".

כאשר נשאל מרן שר התורה, הגר"ח קנייבסקי שליט"א, באלו הלכות על האדם לקבוע יותר את לימודו. השיב: "הנוגע יותר למעשה". ומה לנו נוגע למעשה יותר מהלכות שבת, התדירות מדי שבוע, ומצויות בכל מעשה והלוך ודיבור במהלך השבת.

אין להניח ההלכות מפני לימוד הש"ס

עוד נשאל מרן שר התורה, הגר"ח קנייבסקי שליט"א, במי שמרגיש כי יצליח להשקיע יותר בסדרי לימודיו הקבועים בגמרא רק אם לא יפריש מזמנו ללימוד ההלכה, האם חייב בקביעות עתים להלכה, והשיב: "בודאי".

מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

וטעם הדבר, כי עיקר לימוד התורה הוא לקיים למעשה, וכמו שאמרו חז"ל (יבמות קט ע"ב): "כל האומר אין לו תורה - אפילו תורה אין לו... אמר קרא, ולמדתם ועשיתם, כל שישנו בעשיה ישנו בלמידה, כל שאינו בעשיה אינו בלמידה".

ובלשון חריפה כתב בהקדמת חיי אדם: "כי אם הלימוד אינו כדי לידע דיני התורה ומצותיה, מאי נפקא מינה בלמודו!..." ומשל למה הדבר דומה, למי שברשותו מפעל גדול המייצר סחורה כל העת, אלא שאותה הסחורה מושלכת לפח מיד בצאתה מפס-הייצור. אף כך הוא בעניננו, שאם אין האדם מוצא זמן עבור לימוד ההלכה, מה תועלת יש בלימודו, וכמו שאמרו חז"ל: "אפילו תורה אין לו!".

תמה מרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א, כיצד יתכן כדבר הזה, שיהודי השונה משניות שבת לא יזהר ממלאכת טווה?

גם הלומדים מסכת שבת אינם ניצולים ממכשול עד שילמדו ההלכה
גם הלומדים מסכת שבת לסוגיותיה, אינם ניצולים ממכשול עד שילמדו ההלכה, וזאת מפני שהלימוד על סדר הש"ס, לרוב אינו במבט של קיום ההלכה למעשה.

וכמו שמספר בעל החיי אדם (בהקדמתו לספר זכרו תורת משה), שפעם ראה בעיניו אחד שהיה לומד פרק משניות כל יום, כשהוא יושב בשבת אצל מכונת טווייה וטווה, וגער בו: הלא שבת היום, אינך שונה במשנה 'הטווה'? והיהודי השיב בתמימות: כשאני לומד משניות איני מדקדק מה לעשות ומה לא לעשות, אלא שונה כדרכי. תמה מרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א, כיצד יתכן כדבר הזה, שיהודי השונה משניות שבת לא יזהר ממלאכת טווה? וביאר:

המשך בעמוד הבא <<<

"הסיבה שנכשל, מפני שהלימוד שלו לא היה למעשה, הוא לא ראה 'חי' את מה שלומד, ולא קישר את המציאות למה שלמד".

בשבת אי אפשר להתקשר למורה-הוראה

מכמה מורי-הוראה גדולים שמענו טעם נוסף לחשיבות לימוד הלכות שבת יותר משאר הלכות. שכן ברוב השאלות המצויות דבר יום ביומו, ניתן להתקשר תיכף ומיד לרב ופוסק, ולקבל מענה, דבר ה' זו הלכה. אבל בהלכות שבת, רוב ככל השאלות מתעוררות בעיצומה של השבת, ואין אפשרות להתקשר לרב ולשאלו, ואם אין רב בקרבת מקום ואין האדם בקי בהלכות שבת, עלול הוא להכשל.

וכבר התבטא אחד הרבנים בבדיחותא: "מדוע אימת שבת על עם הארץ (ירושלמי דמאי פ"ד ה"א)? מפני שבשבת אינו יכול לעיין באוצר החכמה..."

"תלמדו בכל יום דף או עמוד שולחן ערוך אורח חיים, ותראו שתהיו בקיאים בו היטב, כי רוב דיני אורח חיים מזדמן לאדם בשעה שאי אפשר לו לעיין ולשאל לחכם" (צוואת בעל נתיבות המושפט לבניו)

הלכות שבת נחוצות לכל אחד

כל אחד מישראל צריך להיות בקי בהלכות שבת

וחשיבות יתירה יש בידיעת הלכות שבת, מפני שהם נצרכים לכל אדם מישראל. לא ליושבי על מדין בלבד, ולא למשכמים ומעריבי בבתי כנסיות, אלא לכל אשר בשם ישראל יכונה, צריך הוא להיות בקי בהלכות שבת, מנער ועד זקן טף ונשים, מיושבי בית המדרש ועד עמי הארצות.

צריך ללמד את משפחתו

וכמו שכתב בספר חסידים (סי' שיג): "חייב אדם ללמוד לבנותיו המצות כגון פסקי הלכות. ומה שאמרו שהמלמד לאשה תורה כאלו מלמדה תיפלות, זה עומק תלמוד וטעמי המצות וסודי התורה - אותן אין מלמדין לאשה ולקטן. אבל הלכות מצויות ילמד לה, שאם לא תדע הלכות שבת איך תשמור שבת?"

ללמוד הלכות על השולחן בשבת

ומה טוב ומה נעים מנהג ותיקין (-המחבבין מצוה, רש"י), שנוהגים ללמוד על שולחן השבת כמה הלכות עם בני ביתם, ובזה זוכים לעצמם ולבני ביתם, ומשכנינים קדושת השבת באהליהם.

מרן הגר"ג אדלשטיין שליט"א: ידוע בשם החפץ חיים שאם מגיע לאדם גהינום ח"ו, מוציאים אותו מן הגהינום כבר משעה שהתחיל לעסוק בצרכי שבת שח מרן הגר"ג אדלשטיין שליט"א: "על ידי לימוד ההלכה

זוכים לחיים מאושרים, כי האדם לומד לכלכל דרכיו במשפט. וכגון בערב שבת שעוסקים להכין צרכי שבת, ולפעמים יש קצת לחץ בבית להספיק הרבה דברים, אבל אותם שלומדים ההלכה וחיים על פיה, מתחילים לעסוק בצרכי השבת משעה מוקדמת.

ובפרט שידוע בשם החפץ חיים (שם עולם פרק ד') שאם מגיע לאדם גהינום ח"ו, מוציאים אותו מן הגהינום כבר משעה שהתחיל לעסוק בצרכי שבת, וממילא עוסקים בזה בשמחה וחיים חיים מאושרים.

ועושים הכל ברוגע ובשמחה, ובמצב רגוע מספיקים הרבה יותר, ואזי החיים מאושרים ושמחים". (נאמר בעצרת התעוררות בביתר עילית, כ"ז ניסן תשע"ג)

התועלת שבלימוד קבוע

על ידי לימוד בקביעות האדם מתרגל להתבונן במעשיו

תועלת רבה יש בלימוד ההלכה, שעל ידה יכיר האדם את פרטי ההלכות, ויידע האסור והמותר.

אולם תועלת יתירה יש בלימוד ההלכה בקביעות, שעל ידו מתרגל האדם לתת את לבו להבחין ולהתבונן במעשיו. והנסיון מוכיח, שהלומדים בקביעות מבחינים יותר במכשולות ונזהרים מהם.

שתי הלכות היום

יש שלב האדם משיא אותו לומר, הלכות שבת רבות הן, מי יוכל לעמוד על כולן. שהנסיון מלמדנו, שבלימוד קבוע, אף אם מועט - ברבות הזמן יגיע האדם לידיעת כל ההלכות.

וכמו שאמרו במדרש (שהש"ר פ"ה סי' ב): "מי שהוא טפש אומר, מי הוא יכול ללמוד כל התורה, נזיקין שלשים פרקים, כלים שלשים פרקים. והחכם אומר, הריני לומד שתי הלכות היום ושתיים למחר, עד שאני לומדה כולה".

ועל כן תועלת מרובה יש בסדר לימוד "הדף היומי בהלכה", שעל ידו זוכה האדם, במהלך שנה וחצי בלבד, לקנות ידיעה מלאה בכל הלכות שבת, פרטיהם ודקדוקיהם.

לעשות את יום השבת

לקדש את יום השבת בלימוד הלכות שבת

בספר פנים יפות (שמות כג, יג), דרש את סמיכות הפסוקים "ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות... ושם אלהים אחרים לא תזכירו", כדלהלן:

"אף העוסקים לצרכי פרנסתם כל ימות השבוע, יקדשו את עצמם ביום השבת בלימוד התורה. ולא כאותם אלו שבהיותם פנויים ממלאכה בשבת קוראים בספרי בטלה, שעליהם נאמר 'ושם אלהים אחרים לא תזכירו'.

אלא יעסקו בתורה הקדושה, איש לפי הבנתו, במקרא או

במשנה או בתלמוד, וכל שכן בדיני הלכות שבת, שכל אלו הם דברי תורתנו הקדושה, שמותיו של הקב"ה. ונאה התורה לשבת, שאף השבת שמו של הקב"ה, כמו שאמרו בזוהר (שמות פח ע"ב) 'מאי שבת שמא דקודשא בריך הוא'.

כותב מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א (חשוך חמד, כתובות ד ע"ב):

מי שקיבל על עצמו ללמוד דף גמרא בשבת, לכתחילה ילמד מסכת שיש בה הלכות שבת, אלא אם כן יש לו סדר לימוד קבוע. ואם יש לפניו רק מסכת אחרת, ואין זה מסדר לימודו הקבוע, הרי שלכתחילה ילמד דף מהמסכת שיש בו הלכות שבת.

"ובשבת קדש בעלות המנחה יעסקו בהלכות שבת" (אגרת הקדש לבעל התניא)

לא שמענו לאחרונה שאברכי חמד פרצו לבנק המרכזי ורוקנו את כל הקופה והאברך שיושב לידינו בכולל ומגדל משפחה בת 10 נפשות, לא גילה לפתע דוד עשיר מאמריקה...

מה ברכו בני" על המן במדבר? והאם בכלל בירכו, ועל כוחו של המוציא לחם מן השמים

בשלח בשם בני יששכר שחקר איזה ברכה ברכו ישראל על המן, ובברכות (דף לה ע"ב) איתא שבלא ברכה הוי כגוזל ומועל, וקשה על זה שאם כן, יהיה בן נח מחוייב בברכת הנהנין, שעל גזל בן נח מחוייב מיתה, שהוא משבע מצוות, וגם יהיה אסור לכבד לנכרי במזון, מצד "לפני עיוור", וזה לא מצינו בשום מקום.

והאמרי אמת משיב: "יש לומר כי באמת כתוב באדם הראשון (בראשית א, ט) "הנה נתתי לכם וגו' לאכלה", וכן מובא על נח (בראשית ט, ג) "כל רמש וגו' לכם יהיה לאכלה", ובמדרש מובא: "והארץ נתן לבני אדם", מבלי צורך ברכה, אולם איתא במדרש (שמו"ר י"ב, ג, הובא בילקוט יתרו, רמז רע"ג ותהלים סימן קט"ו) כי כשהקב"ה נתן תורה לישראל נתבטלה הגזירה של "והארץ נתן לבני אדם", משל למלך שגזר שבני רומי לא ירדו לסוריא ובני סוריא לא ירדו לרומי, וכיון שהשיא את בתו התיר, כך עד שלא נתנה התורה, "השמים שמים לה" והארץ נתן לבני אדם", ומשנתנה תורה וכו' וזה רק לבני ישראל וכו', ולכן צריכים בני ישראל ברכה ולא בני נח, כי רק לבני ישראל במתן תורה בטל הגזירה. "עכ"ד. הוסיף על כך הגאון בעל הפרדס יוסף וכתב: "ופשוט שיש לומר שרק גזל בגשמיות בן נח מחוייב, ולא שגוזל מהקב"ה, וגם ברש"י ברכות (לה, ב ד"ה גוזל) כי גוזל להקב"ה ברכות, וכתב במהרש"א (ח"א ד"ה לך) שאין צורך לפשט זה, אלא גוזל ממש להקב"ה אותו דבר שאוכל ונהנה ממנו, עיין שם, וי"ל שזה כוונת רש"י שלא הוי גזל ממש, שא"כ היה בן נח מחוייב לברך ברכת הנהנין ולא מצינו כן".

החזון איש (או"ח כח, ד) שואל: חז"ל אמרו שהמן נבלע באיברים ונתעכל מיד, ואם כן כיצד משה רבינו תיקן לברך ברכת המזון על אכילת המן, והרי לאחר שנתעכל המזון במעיים, לא ניתן לברך ברכת המזון? -- וכתב החזון איש, שבמדבר בירכו ברכת המזון תיכף ומיד אחר האכילה. וכתב שמכאן ישנה הוכחה שכל זמן שהמזון מתעכל במעיים, הרי הוא כאילו אוכל וניזון עכשיו, ושיעור עיכול הוא רק שיעור בשהות לזמן שניתן לברך לאחר האכילה.

אלפי אברכים מגיעים הביתה בסוף החודש עם מילגה צנומה, ויחד עם משכורתה של הרעיה, הם מצליחים לחיות, להאכיל את הילדים במזון מזין וטעים, לשלם חשבונות מים, חשמל, גז ותשלומי ועד הבית, מיסים ותיקוני אינסטלטור, לשלם לכל צרכי הבית והילדים וגם לחתן אותם, בסכומים שאיש אינו מבין, כולל אנחנו עצמנו, כיצד ניתן לעמוד בהם.

לא שמענו לאחרונה שאברכי חמד פרצו לבנק המרכזי ורוקנו את כל הקופה. האברך שיושב לידינו בכולל ומגדל משפחה בת 10 נפשות, לא גילה לפתע דוד עשיר מאמריקה, והכסף שמגיע מ'קצבת הילדים' של המשפחה כולה, אין בה כדי לכלכל ולו ילד ישראלי ממוצע אחד במשך חודש. אם ניקח דף ועט ונחשב את המשכורת הממוצעת של משפחה ברוכת ילדים, שאבי המשפחה

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

"!המן פָּרַע גַּד הוּא וְעֵינוּ פָּעִין הַבְּדֵלָח"

"אמא", שאל אליצפן הקטן את אמו, שעמדה ליד

האהל המשפחתי, "מה מברכים על המן?"

אכן, שאלה טובה.

"משה תיקן לישראל ברכת 'הזן' בשעה שירד להם מן" (ברכות מח, ב). וכתב רבינו בחיי, שבפרשת המן עצמה ישנו רמז לברכת המזון, שנאמר בתורה "וּבִבְקָר תִּשְׁבְּעוּ לָחֶם וַיִּדְעָתֶם פִּי אֲנִי ה'", וידיעה זו שתזכירוהו בברכה על אכילת המן.

הקדמונים דנו בשאלה, מה בירכו בני ישראל כברכה ראשונה כשאכלו מן?

הרמ"ע מפאנו כותב, שלעתיד לבוא, כשהצדיקים יאכלו את סעודת הלוינתן, יצרפו לסעודה את צנצנת המן, ואז יברכו עליו ברכת "המוציא לחם מן השמים"...

בספר בני יששכר כתב, שכשהסתופף בצילו של מהרצ"ה מזידיטשוב זצ"ל, דן איזו ברכה בירכו בני ישראל על המן, "ונענה הרב המקובל מו"ה ישראל דוב, שכנראה לא ברכו שום ברכה על המן, לפי שכתב האריז"ל שתכלית הברכה היא, לברר הניצוצות ולהפרידן מן הפסולת, וכיון שהמן היה לחם של מלאכי השרת, שנבלע באיברים, הרי שלא היה בו פסולת ולא היה צריך בירור".

הגאון מטשיבין זצ"ל (דובב מישרים ח"ד, לקוטי תשובות), מצטט את דעת הספורנו, הסובר שבלקטית המן בשבת, היו חייבים משום איסור 'תולש דבר מגידולו', ובהכרח שהספורנו סבר שהמן נחשב לדבר שגידולו מהארץ, ולכן קבע הגאון מטשיבין, שעל המן מברכים ברכת "המוציא לחם מן הארץ", כפי שמברכים על הלחם... בפרדס יוסף (פ' בשלח), מביא בשם ספר חמדת ישראל, שבירכו על המן ברכת בורא פרי האדמה. ולדברי חז"ל שטעם המן השתנה לכל הטעמים שבעולם, אזי בירכו עליו לפי טעמו. מי שרצה לטעום בו טעם תפוז- בירך בורא פרי העץ. מי שטעם בו כרצונו טעם עוגה- בירך בורא מיני מזונות, וכן בכל הטעמים. ובספר "גם אני אודך" (פרשת בהעלותך), כותב שהאדמו"ר משומרי אמונים זצ"ל אמר שהיו שלש דרגות בישראל. הצדיקים שלא הרגישו שום טעם במאכל, מחמת דביקותם בהקב"ה, לא בירכו על המן כלל. הצדיקים הבינוניים הרגישו מעט טעם במאכל, ובירכו "המוציא לחם מן השמים", ואילו פשוטי העם בירכו "המוציא לחם מן הארץ"... (וראו עוד בפסקי תשובה סי' רפ ובדברי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א בספרו טעמא דקרא לפרשת קרח).

הגה"ק הרבי בעל האמרי אמת מגור זצוק"ל (בהגהותיו לספר פרדס יוסף, פרשת בשלח, אות פב) כתב כך: "מה שהבאת בפרשת

לומד בכולל, לא נבין לעולם כיצד משפחתו חיה, בריאה ושמחה. והנה, חודש ועוד חודש, ולמרות הקשיים, העגלה ממשיכה לנוע, העגלה המלאה בתורה וברוחניות, ואיש אינו מת מרעב ומקור ברחובותינו...

אומרים בשם כ"ק הרבי מסאטמר רבי יואל זצוק"ל, שהמופת הגדול ביותר המצוי כיום בארץ ישראל, הוא קיומם של משפחות האברכים, החיים ממשכורות זעומות ומצליחים לחיות בנחת ובשמחה, ואף לסייע להקמת בתיהם של כל ילדיהם, כשמדובר בסכומי עתק, של מאות אלפי דולרים.

התקשורת יכולה לספר סיפורי בדים. אך אנו עצמנו, המכירים היטב את חשבון ההכנסות החודשי של האברכים, ויודעים שמדובר בהכנסה מצחיקה, מופרכת לחלוטין, תוהים, משתאים, בקביעות: מנין ירק זה חי?

"מִצְאָהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֵהוּ יֵלֵךְ יִשְׁמֹן יִסְבְּבָנְהוּ יְבֻנְנְהוּ יִצְנְנְהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינָו" (דברים לב). אמר המשגיח דלומז"א רבי משה רוזנשטיין זצ"ל: "אימתי זוכה יהודי ל'יִסְבְּבָנְהוּ יְבֻנְנְהוּ יִצְנְנְהוּ כְּאִישׁוֹן עֵינָו'? בשעה שהוא חי בתחושה של אדם הנמצא ב'בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וּבְתֵהוּ יֵלֵךְ יִשְׁמֹן'. כשיהודי חי בהרגשה שהוא לבד במדבר, ללא מקורות מחיה סטנדרטיים, ואין לו מי שיכלכלנו, מלבד הקב"ה, אזי השי"ת דואג לו כאישון עינו."

רבינו החפץ חיים זי"ע, המשיל זאת לילד שהלך לחיידר ושכח את הסנדוויץ' שלו בבית. אביו קם מיד, לוקח את הסנדוויץ' העזוב ואף רץ לחיידר, כדי שלמוישי שלו יהיה מה לאכול בהפסקה. ואם אבינו שבשמים רואה ש"שכחנו את הסנדוויץ'", ובפרט כשאין לנו סנדוויץ' כי אנו עוסקים בתורה במסירות ולא בעסקי החולין, הרי מיד הסנדוויץ' מגיע, מרוח בממרח מזין וטעים...

כל אברך שחיתן ילדים יספר את סיפוריו האישיים, גדושי הניסים והנפלאות. הרבה שלוחים למקום, ולמרות הקושי, הקב"ה עוזר, ואנו כולנו רואים בחוש ש"וְלֹא רָאִיתִי צָדִיק נֶעְצָב וְזָרְעוֹ מִבְּקֶשׁ לָחֵם". חודש אחרי חודש, ולכל אברך יש את אוסף הניסים השמימיים שלו. וברוך ה', ממשכים ללמוד וללמוד, חשים ש"לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן", חיים ומחייכים, מגדלים ילדים לתפארת, ורואים ברכה ונחת. ומה יהיה מחר? ומחרתיים? - אל

דאגה, כי מי שעזר אתמול ושלשום, יעזור גם מחרתיים. נכון, אנו חייבים בהשתדלות הנחוצה ובבניית כלכלת בית נבונה. איש אינו מתכחש לקשיים ולנסיונות שבדרך. אך עם כל החישובים והמספרים, אנו חיים כאוכלי המן, למעלה מדרך הטבע, ללא שום הסבר רציונלי, ניזונים מתוככי ידו הרחבה של נותן התורה.

...

לפני מספר חודשים הצטופפנו לנו מספר אברכים ברכב, עם נהג נחמד וטוב לב, שהסיע אותנו לחתונת בנו של מכר משותף. "אתם מוכנים להסביר לי בבקשה, איך אתם מסתדרים???" שאל הנהג.

"לא כל כך צפוף פה. הכל בסדר, ברוך השם..."
"לא, אני לא מתכוון לנסיעה הזאת. אני מתכוון בחיים", הבהיר הנהג, "אתם לומדים בכולל ומקבלים בקושי אלף חמש מאות-אלפיים שקל. עוד קצת מבחנים, עוד קצת כולל ערב וכולל שישי. אולי עוד עבודה תורנית כל שהיא. האשה עובדת, ברוך ה'. כמה היא מרויחה כבר, הא?!"

"אתה ממס הכנסה?" צחק האברך שישב לידי.
"ממש לא. אבל אני רוצה להבין אחת ולתמיד, איך חיים האברכים, עם משפחה עם כל כך הרבה ילדים, בלי עין הרע. אני מרויח אולי פי ארבע ממכם ואני לא מסתדר. מה הסוד? יש לכם חברים בבנק העולמי?..."

"אספר לך סיפור" - השבתי לו - "לפי מספר חודשים ערכנו בס"ד ברית לבננו נרו יאיר. הברית נערכה בבית הכנסת לדרמן בבני ברק, כשמו"ר מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א משמש כסנדק, ומטבע הדברים הזמנו אולם בבני ברק. באותו הרגע, לא היה לי בדיוק מהיכן לשלם על הברית והתכוונתי ליטול הלוואה לטווח קצר מהגמ"ח שבכולל. הברית עלתה 3380 ₪ והוספתי 150 ₪ כ"טיפ" למלצרים. בסך הכל שילמתי 3530 שקל, כשאת הסכום כתבתי בצ'ק לעוד יומיים. כשהגענו הביתה, פתחנו את מעטפות הצ'קים והאמת היא שהופתענו, כי כמעט כל אחיי וגייסי היקרים, הינם אברכים הלומדים בכוללים, ולרוב, איננו מקבלים צ'קים. בדרך כלל קרובי המשפחה שלנו, משני הצדדים, קונים בגד לתינוק או משחק לאחיו הגדולים וכדומה, כפי הנהוג והנורמלי במשפחות של אברכים. הפעם בחרו רוב האורחים לתת לנו צ'קים. ההפתעה היתה גדולה שבעתיים כאשר גילינו שסכום הצ'קים הכולל היה...3530 שקל. בדיוק הסכום ששילמנו על הברית, לא שקל פחות ולא שקל יותר. לא מדובר בסכום עגול, ובכל זאת, זה היה הסכום המדויק שקיבלנו. והנה הקב"ה הראה לנו בחוש, שלא אנחנו מפרנסים ומכלכלים. נולד ילד נוסף במשפחה? כבר אמרו לנו חז"ל (נדה לא, ב) "בא זכר בעולם, בא ככרו בידו". יש אבא עשיר בשמיים שדואג לו, ולכולנו, באופן ישיר."

--- וכיצד מברכים על התופעה המופלאה והניסית הזאת, של קיום האברכים, אוכלי המן של דורינו?
אולי צריך לברך עליה ברכת "בְּרוּךְ שֶׁפָּחַח וְגִבְּוֶתָּהּ מְלֵא עוֹלָם..."

שהמופת הגדול ביותר המצוי כיום בארץ ישראל, הוא קיומם של משפחות האברכים, החיים ממשכורות זעומות ומצליחים לחיות בנחת ובשמחה

מידע
שיעורים
עדכונים

עכשיו בקו השיעורים של דרשו
077-2613337

במינוס חמישים מעלות, ניגש אלינו הקצין והורה לנו לרוץ יחפים שלושה קילומטר בשלג... כשש שנים הייתי בסיביר שם ואפי' פעם אחת לא הצטננתי...

סיפור הצלתו של הרב הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצוק"ל מסיביר, ומי הראשון שידע מהצלה זו?

הרב אהרן כהן

"ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל" (במדבר י', ל"ו)

בירושלמי מסופר מעשה ברבנו הקדוש שבמשך שלוש עשרה שנה סבל מכאבי שיניים איומים, עד שביום אחד נכנס אליו אליהו הנביא בדמותו של ר' חייא תלמידו, והתעניין אצלו מדוע פניו נראות כ"כ מיוסרות.

אמר לו: "משום ששיני כואבות עד מאד", מיד הניח אליהו הנביא את אצבעו על שיניו, וכאביו חלפו כלא היו.

למחרת הגיע ר' חייא והבחין שפניו שלוות, לאחר שנים שהתרגל לראותם מיוסרות, התעניין ר' חייא לפשר הדבר, ואמר לו שמאז שהנחת את האצבע על שיני נעלם הכאב.

הבין ר' חייא שאליהו הנביא נשלח משמים בדמותו כדי לרפאות את רבי ומיד קרא: "אוי לכן יולדות שבארץ ישראל, אוי לכן מעוברות שבארץ ישראל" משום שבכל שלוש עשרה השנים סבל רבי, הם הגנו על בני ישראל, וכיון שכך לא הפילה אשה את עוברה ולא מתה אשה בשעת לידתה וכיון שחלפו כאביו של רבי לא היה מי שיגן עליהם מן היסורים ועל כך קונן ר' חייא.

על פי זה מבאר רבי רפאל בלום מקאשוי בספרו "טל השמים" כמבואר בספר "מתוך האור" את הכתוב המתייחס לארון "ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל", שבזמן שהתלמיד חכם שנמשל לארון הברית נח מיסוריו המגינים על בני דורו, זקוקים הללו לשמירה מיוחדת, ועל כך באה התפילה "שובה ה' רבבות אלפי ישראל" שיהיו בית ישראל בשובה ונחת ולא ידעו צער.

אחד מגדולי הדור הקודם, שהיה גם רבה של העיר לונדון היה הרב הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצוק"ל, כבר בצעירותו כשהיה מלמד תורה בעיירת נוברדהוק, ניכרה לכולם גדלותו וחכמתו בכל מכמני התורה.

למרות האיסור בזמן שלטונות הקומוניסטים להמשיך וללמד תורה וכל מה שקשור לדת, היה הרב אברמסקי ממשיך למסור שיעורים ולימד תורה.

יום אחד תפסוהו השלטונות כשהוא מלמד תורה, הוליכוהו למעצר ומשם לבית המשפט, בדיון בבית המשפט פסקו לו השופטים עונש לשהות שש שנים בסיביר הקפואה, כידוע רוב האנשים שהיו שם מתו בתקופה קצרה מהקור הרב ששרר שם.

הרב אברמסקי החל לרצות את עונשו, לאחר כמה ימים התחילו

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצוק"ל

את מסלול העינוי, קראו לכל החבורה בשריקה שיצאו החוצה, כולם עמדו שם בשורה אחידה, בשלג המקפיא, בקור עז של מינוס חמישים מעלות, ניגש אליהם הקצין ואמר להם להוריד את הנעלים והגרביים ולרוץ מרחק של 3 קילומטר בשלג.

באותו רגע, מספר הרב אברמסקי הרמתי את עיני לשמים ואמרתי לקב"ה: "רבנו של עולם, התורה אומרת לנו שהכל בידי שמים חוץ מצינים ופחים (קור וחום) אבא רחמן, בדרך כלל זה תלוי בי לשמור על עצמי, אבל עכשיו זה לא בשליטתי, היות וכך הקצין רוצה שנעשה, אנא אם אני לא יכול לשמור על עצמי אז אתה הקב"ה תשמור עלי".

מספר הרב אברמסקי: הייתי שם כשש שנים ואפי' פעם אחת לא הצטננתי, כי אבא שמר עלי ואם הוא שומר, לא נהיים חולים. בסיום שש השנים בסיביר, היה זה בערב יו"כ, מגיע אלי פקיד ואומר לי "הרב אברמסקי אתה משוחרר, קח כרטיס לרכבת, ועם הרכבת הזאת תגיע אל תוככי רוסיה, צא לדרך!"

מיד ללא שהיה הלכתי לכיוון הרכבת, והנה כאשר התקרבת לרכבת אני שומע שאגה מרחוק המורה לי לעצור "עצור!!! נבהלתי, חשבתי בלבי שאולי החליטו להשאיר אותי כאן, והנה אני מבחין בקצין שרץ לכיווני ושואל אותי: האם אתה רבי? "כן" אמרתי לו, אמר לי הקצין: "תראה אני קצין יהודי ואני רוצה לכפר על העינויים שגרמתי לך במשך השנים", הוסיף הקצין ושאל: "איזה צבע כרטיס יש לך?" "לבן", אמרתי לו.

אמר לו הקצין: "הכרטיס הלבן שיש לך הוא כרטיס לקרון האחרון של בעלי חיים, אין שם חימום, והסיכוי לשרוד את הנסיעה שם הוא אפסי, בדרך כלל תוך יום יומיים מתים שם מהקור העז ששורר שם, מידי יום באים לשם וזורקים את כל הגופות מחוץ לחלון אל אחת השדות שבדרך, בא תביא לי את הכרטיס הלבן וקח במקום זאת כרטיס צהוב, שזה אומר שאתה נכנס לקרון נעים שיש בו חימום", "תודה רבה" אמרתי לו, ואכן כך היו פני הדברים, הרב אברמסקי ראה בדרך איך שזורקים החוצה גופות שקפאו למוות והבין שגם הוא היה אמור להיות שם.

כאשר הגעתי חזרה אל גבול רוסיה לבראנוביץ, מספר הרב אברמסקי, פגשתי שם את רבי אלחנן ווסרמן זצוק"ל, שאל אותי ר' אלחנן: "האם זה נכון שיצאת מהמחנות בסיביר בעריו"כ"? נכון, אמרתי לו, אבל איך ידעת זאת, הרי אף אחד לא ידע ולא שמע על זה, אמר לו ר' אלחנן, באותו יום בעריו"כ יצאתי מבית הכנסת בראדין יחד עם מורי ורבי "חפץ חיים", ולפתע נעצר "חפץ חיים" ואמר לי: "הבולשביקים לא הצליחו, הרב אברמסקי יצא", באותו רגע הבנתי שהשתחררת ממעצר...

"חפץ חיים" זיע"א בגדלות תורתו ראה מרחוק ממקום מושבו בראדין את הכל, וזה היה הכח העצום של גדולי ישראל שיכולים להתבונן ולראות גם מרחוק.

העיז המנהל ושאל את החזון איש: 'מה היה בזמנו בחדר הסגור? איזה מעשה קסם עשיתם, שבגינו התחולל אצל התלמיד הסורר מהפך עצום כל כך עד שנעשה ת"ח גדול?'

ומדוע דפק הרידב"ז בחדרו של התלמיד בחמש בבוקר!

הרב ישראל ליוש

"בְּהֶעֱלֶתְךָ אֶת הַנֵּרֹת אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוּרָה יֵאָדְרוּ שְׂעֻת הַנְּרוֹת" (במדבר ח', ב') רש"י: על שם שהלהב עולה כתיב בהדלקתן לשון עלייה, שצריך להדליק עד שתהא השלהבת עולה מאליה.

יסוד גדול בהלכות רב ותלמיד למדו מכאן, הרי המנורה מסמלת לתורה, כפי שכתוב 'כי נר מצוה ותורה אור', וכמו"כ נאמר 'הרוצה להחכים ידרים, שהרי מנורה בדרום', א"כ י"ל שהרב המלמד תורה נמשל למדליק המנורה, והתלמידים הלומדים ממנו, נמשלים לנרות הנדלקים ע"י המדליק. א"כ כשם שבמנורה צריך להדליק באופן שתהא השלהבת עולה מאליה, כך תפקידו של הרב, ללמד תורה לתלמידים, עד שתהא השלהבת עולה מאליה, היינו שהלימוד ייהפך אצלם לקנין בנפש, עדי יוכלו ללמוד בעצמם מכוחם. תפקידו של הרב אינו רק בהעברת התורה כידיעה בעלמא, אלא תפקידו הוא להמתיק עליהם את הלימוד ולהקנות בנפשם אהבת תורה, כדי שיעמדו על דעתם, ויוכלו בעתיד לשחות לבדם בים התורה בהשקט ובטחה.

דרש ע"כ הכתב סופר אף את דברי הגמרא (שבת דף כ"ב ע"ב) 'נר המערבי, ממנו היה מדליק ובו היה מסיים, ופירשו התוס' שר המערבי היה דולק בדרך נס, וממנו היה מדליק את כל הנרות, ואחר שהיה מיטיב את הנר המערבי הוא היה כבה, והיה מדליק את הנר המערבי מהנרות האחרים שנדלקו ממנו.

כן הדבר גם בלימוד התורה תלמיד מרבו, הרב המשול לנר המערבי אכן מדליק את התלמידים באש התורה, אך לאחר שהעמידם על דעתם והם דולקים מאליהם, אזי הם חוזרים ומדליקים את הרב, בבחינת 'תלמיד המחכים את רבו', כפי שאמר ר' חנינא הרבה למדתי מרבותיי... ומתלמידיי יותר מכולן.

מנהל תלמוד תורה בבני ברק בא פעם אל החזון איש עם כיתת תלמידים כדי שיבחן אותם על החומר הנלמד, תלמיד אחד לא הצליח במבחן, ואף התנהגותו לא היתה כשורה. בסוף המבחן התנצל המנהל בפני החזון איש ואמר: 'מה אעשה? רבות השקעת בתלמיד זה, אך מאמציי לא נשאו פרי'. 'תקרא בבקשה לתלמיד' ביקש ממנו החזון

איש. הסתגר החזון איש עם התלמיד בחדרו במשך שעה ארוכה, ואכן מיום זה והלאה חל שינוי ניכר בהתנהגותו של התלמיד, הוא עלה והתעלה במעלות התורה, ואיש לא ידע מהי תרופת הפלאים שנתן לו החזון איש בחדרו.

לימים, למד התלמיד בישיבת פוניבז', ובשמחת תורה כאשר מכרו את הכיבודים בדפי גמרא, קנה התלמיד כיבוד בכמה מאות דפי גמרא, שמע ע"כ המנהל וסר בשמחה לביתו של החזון איש לספר לו את נפלאות אותו תלמיד, ואז העיז המנהל ושאל את החזון איש: 'מה היה בזמנו בחדר הסגור? איזה מעשה קסם נעשה, שבגינו התחולל אצלו המהפך? אמר לו החזון איש: 'למדתי איתו קטע גמרא עם רש"י ותוס', 'וכי הרב לא הטיח בו דברי מוסר ואגדה בחשיבות לימוד התורה?' תמה המנהל, "לא ולא" ענה החזון איש "לא דיברנו אף מילה מעבר ללימוד הגמרא", וסיים החזון איש: "אם נותנים לנער גישמאק בתורה, אפשר להפוך אותו לגמרי".

תלמידי ישיבת סלוצק בראשותו של

הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל נוהגים היו כבקשת רבם, לבוא לביתו של הרידב"ז - רבה של סלוצק, כדי לדבר איתו בלימוד.

תלמיד הישיבה הגאון רבי ראובן כץ זצ"ל חידש פעם חידוש בפני הרידב"ז, אך הוא לא קיבל את דבריו.

למחרת בשעה חמש בבוקר, דפק הרידב"ז על דלת הדירה בה התאכסן רבי ראובן כץ וביקש שיקראו לו, בעלי הבית השתוממו לראות את רב העיר בא לביתם בשעה כה מוקדמת, ומיהרו לעשות כבקשתו והעירו את רבי ראובן. כאשר עמד לפניו רבי ראובן אמר לו הרידב"ז: "לאחר הויכוח איתך אתמול בדבר מה שחידשת, אמנם בשעת מעשה לא הסכמתי איתך, אך במשך הלילה עיינתי בסוגיה שוב ושוב, והעיתי למסקנה שהצדק איתך, אם כן, באתי כעת לומר לך שאני מסכים עם החידוש שחידשת".

בעניין, אבל בטלפון היה קשה יותר. הוה עובדא שפלוגי החל לדבר באבק לשון הרע, ר' אברהם אמר לו "לא כדאי בכלל לדבר על הנושא" האיש לא השכיל להסיט את השיחה לאפיקים אחרים. ר' אברהם נאלץ לקרוא בקול מעורר "ר' יעקב, תרחם עלי! האזנים שלי נצלות!" וציטט בחרדה את מאמר חז"ל "שהאזנים נכוות בגיהנום ראשונים לכל האיברים".

(בעת הלימוד עם החברותא בשבת, שעון מעורר צלצל בחדר הפנימי, ר' אברהם הביא אותו לשולחן כדי שלא יפריע בחדר הפנימי לישנים, כאשר הניחו מצלצל אמר בחיוך "זה לא אבק לשון הרע, אם כן זה לא צריך להפריע בכלל" וחזר ללמודו בעיון עם צלצול השעון שלא הציק כי אין בו אבק לשון הרע...)

(מתוך 'ויאמר הנני')

פרן החזון איש זצוק"ל

לפחות חמש עשרה טלפונים במשך כשעת לימוד אחת ור' אברהם השיב באותו טון באותו נוסח והצעת סיוע "האם אני יכול לסייע לכם משהו? אני אומר לה מיד כאשר תקום" - כמו תקליט חוזר. לא ניסה לנתק את הקו או לומר לה "הרי כבר אמרתי לכם" ובסיום הטלפון שב לתלמודו מתוך רוגע. (מפי תלמיד חכם שלמד איתו בקביעות אחרי ותיקין).

לשון הרע

על אף שמאות אנשים דיברו איתו פנים אל פנים, לא היה שייך להכשילו בשמיעת לשון הרע, כי אם המדבר היה גולש ללשון הרע בזדון ולא הועילו ההתחמקויות של ר' אברהם, הוא היה מפסיקו בעליל: "לשון הרע!" או שמיהר והקדים לעשות תנועות ברורות של אי שביעות רצון, וכך, המדבר הבין כי לא כדאי לו לשוחח

מדוע הספיד ר' אלהנן וסרמן את החפץ חיים בהספד קצר בן שתי מילים בלבד?

הרב בנימין גולד

"לא כן עָבְדִי מֹשֶׁה כָּל־בְּיָתִי נֶאֱמָן הוּא" (במדבר י"ב, ז)
עבד ה'! זו המעלה והשלמות הגדולה ביותר שיכולה להיות ליהודי, להיות עבד נאמן לה' ולתורתו בכל דרכיו והליכותיו. מעשה באמרי אמת מגור, ששאל את חסידיו באחד מהמועדים שאמרו בהם הלל בתפילה, מהי התפילה החזקה ביותר שיש ב'הלל'? כמובן שכולם פתחו פה ואמרו כאחד: 'אנא ה' הושיעה נא אנא ה' הצליחה נא', ויכוחו קירות בית כנסת שרועדים מקול צעקת המתפללים כשאומרים תפילה זו.

נענה האמרי אמת ואמר: "גם אני התכונתי לתפילת 'אנא ה', אבל ל'אנא ה' כי אני עבדך אני עבדך בן אמתך"! זו התפילה הנשגבה ביותר, כשאומרים אנו להקב"ה, 'אנא ה', אנו עבדך, אנו משועבדים לך בכל דרכינו והליכותינו כעבד לפני אדוני, זוהי ההתבטלות המוחלטת לפני בורא העולם, זהו הדבר האהוב לפניו יתברך וזהו רצונו.

בהספד שנשא הגאון רבי אלהנן וסרמן צוק"ל הי"ד, על רבו בעל החפץ חיים עם פטירתו בשנת תרצ"ג, אמר בין השאר: "תארו לעצמכם! שערו בנפשכם! אילו היה אדם מנסה להספיד את משה רבינו ע"ה, היכן היה מתחיל ובמה היה מסיים? הרי אין קץ וסוף לשבחים שיכול היה לומר עליו ואודותיו!! ובכל זאת תורתנו הקדושה, בבואה לתאר את הרועה הנאמן שנסתלק לחיי עולם במה הספידתו?! בשתי מילים בלבד: "וימת שם משה עבד ה'" (דברים ל"ד ה') כל מציאותו ושבחו של משה רבינו טמונים בשתי תיבות אלון!" "מאי משמע 'עבד ה'?" המשיך רבי אלהנן בהספדו, "חכמינו ז"ל במדרש תנחומא (פרשת לך לך פ"ח) מספרים: מעשה בסוחר

עשיר ולו בן יחיד שיצא לארץ רחוקה. לקח עמו העשיר רכוש רב ואת עבדו הנאמן. במהלך הנסיעה הרגיש ברע וחשש כי קרב קיצו. החל העשיר דואג, כיצד יוריש את רכושו לבנו יחידו, והרי עבדו עלול ליטול את הכל לעצמו. הרהר וחשב עד שהגיע לידי מסקנה, קרא לעבדו וכה אמר: "עבד נאמן היית לי, לכן החלטתי להוריש לך בצוואתי את כל רכושי, אולם הרשות נתונה לבני לבחור דבר אחד מכל עזבוני ולאחר שנטל - הנותר נתון לך".

שמח העבד שמחה עצומה על הדבר, ולאחר פטירת אדונו התייצב עם שטר הצוואה לפני בן אדונו, והציע לו כלשון הצוואה לבחור דבר אחד מכל הרכוש שהותיר אביו. נדהם הבן והיה המום מנוסח הצוואה, מדוע עשה לו כן אביו? מדוע נישל אותו מכל נכסיו?

מתוך יגונו, הלך להתייעץ עם חכם אחד, הלה עיין בצוואה ומיד הרגיעו: "דע לך! כי בחכמה נפלאה פעל אביך, הנה ידוע ידע אביך שבאם

יוריש לך את נכסיו - יטול העבד את הכל לעצמו, מה עשה? כתב את נכסיו לעבדו, כדי שישמור עליהם כבבת עינו בשמירה מעולה, והותיר לך לברור חפץ אחד, בבואך לבית דין תאמר: 'איני חפץ מכל נכסי אבי כי אם בעבד זה, ואז כל הנכסים קנויים לך, שהרי כך אמרו חז"ל 'כל מה שקנה עבד קנה רבו'."

סיים רבי אלהנן את הספדו: "עבד ה', עבד אמיתי, כולל בתוכו הכל! הוא קנוי לאדוני ועושה רצונו והוא שייך לו. זו היתה מציאותו של רבינו החפץ חיים זצ"ל, בכל לבבו, נפשו ומאודו עבד את בוראו וכל מעשהו עלי אדמות - לקדש שם שמים".

מרן החפץ חיים זצ"ל

כמה אפשר להפריז?"

נו, אמר, אז מה.

אבל תארו לכם שהמחותן היה שומע, ואומר: הלא גם מכרו של המחותן קובע שאין כאן אלא הגזמה. וזה לא ההפסד של עשרת אלפי הדולרים. הנתוק היה ממשיך, החשדנות והאיבה, הטינה והשנאה. וכמה היו בני הזוג סובלים מכך! ואינכם משערים מה היה ההמשך -

כעבור כחצי שנה בקש אותו אדם שהתאונן שהדרשן הזה תמיד מפריז, אי אפשר להאמין למלה שלו, הוא בקש מהדרשן שיבוא לדרש בשמחה שערך. מובן שנעתר ובא, ודרש בחם במעלת המשפחה החשובה ותרומיות מידותיה, וכמה חביב בעל השמחה על צדיקי הדור, כמה קרבוהו והרעיפו עליו אהבה. כעבור יומיים טילפן להודות, ואמר: "שמעו, כבר חיתנתי ארבעה צאצאים. ואמש אמרה כלתי לחמותה: שמעתי את הדרשה, לא ידעתי שחותני חשוב כל כך. הרמתם את קרני בעיני משפחתי!"

לכמה כוחות נפש נצרך הדרשן כדי להתאפק ולא לומר לו: הרי אתה הוא שטענת שזו גוזמא...

(מתוך 'מקרבן לתורה')

והיושר, הידידות והנעימות.

לאחר הסעודה ראיתי שהמחותן רוצה לדבר אתי, והתעלמתי: נעלמתי בחדר פנימי. בקש שיקראו לי. באתי. אמר: שמעתי את הדרשה. מה אומר לך, כל מה שאמר עלי, נכון. וכנראה, גם מה שאמר עליך. ואם אתה טוען שהסכמנו על סכום, אני מאמין לך. אבל תאמין גם לי, שאיני זוכר זאת. נקבע במוחי אחרת. מכל מקום, יתכן ואני הטועה. מחר אשלח את הכסף. והבוקר הגיע בנו, מסר את הכסף. עשרת אלפים דולר. מגיע לכם 'מעשר געלט'... אמר הדרשן: "הריני מקבל", ופניהם נהרו. הוסיף הדרשן ואמר: "רצוני גם לזכות במצוות הכנסת כלה, שיהיה במזל טוב..." המעשה, מעשה שהיה. אני יודע לפרטיו.

הנה, כך הביאה דרשה אחת לרווח של עשרת אלפים דולר. וכעת אספר לך איך משפט אחד, אחד ויחיד, עלול היה לגרום להפסד של עשרת אלפים דולר!

כשאותו דרשן דרש דרשתו מעומק לבו, והדברים היוצאים מן הלב נכנסו ללבבות, לא זיכר בעינים אטומות. העביר עיניו על פני הקהל. ומי היה שם, הלא רק משפחה מכרים קרובים. ושמע פלוני מפטיר לשכנו: "אין גבול לגוזמאות! התרה הרצועה בדרשות!?"

וכך נראה הצדיק הירושלמי רבי בנימין זאב חשין זצ"ל מהלך ברחובות ירושלים, עובר ממודעה למודעה ומשמיט את התארים: "הרב, הגאון"

"ולענויים ייתן חן"

הרב מנשה גליקזאהן

"ייעש בן אהרן" (במדבר ח', ג')

מפרש רש"י: להגיד שבחו של אהרן, שלא שינה. דברי רש"י טעונים לכאורה ביאור. מה השבח של אהרן שלא שינה? וכבר רבו הפירושים בדברי רש"י.

פירוש נפלא בדברי רש"י אמר הרה"ק ר' מאיר מפרימשלאן זיע"א להגיד שבחו של אהרן, שלמרות היותו הכהן הגדול מאחיו, והגיע למדרגות כה נעלות וגבוהות, לא שינה כהוא זה מהליכותיו ונשאר עם אותה ענווה ופשטות, מבלי חלילה להתנשאות ולהתגאות.

מה היא ענווה אמיתית ואיך מגיעים למדרגה כזו?

אמרה נאה מובאת בשמו של הבעש"ט הקדוש זיע"א, מדוע אין אנו מוצאים בתורה מקור למצות ענווה? ובכל התרי"ג מצוות אין את מצות הענווה? אך התשובה לכך היא כל כך פשוטה וברורה, ענווה היא אומר הבעש"ט צריכה לבוא מהלב ולא מהמות. ענווה צריכה לבוא ממקום פנימי, מעומק נבכי הנפש. ועתה, מובן מדוע לא מצינו מקור בתורה למצות ענווה. כי אילו היתה מצוה שכזאת

היה האדם מכין את עצמו לקראת המצוה והיה מקיימה בדחילו ורחימו. כזו ענווה שמתוכננת מראש, ולא עולה מעצמה מתוך הלב הטהור של האדם, זוהי אינה ענווה אמיתית.

סמל ודוגמא לענווה ופשטות, שפלות ותמימות, ראו הרבה אצל נקיי הדעת שבירושלים. אותם גדולי וצדיקי ירושלים, רחוקים היו מן הכבוד והשררה כרחוק מזרח ממערב. בסמטאותיה של ירושלים התהלכו אותם ענקי הרוח בנמיכות רוח ובשפלות קומה, בצידי דרכים, נחבאים אל הכלים. כשעל פניהם נסוכה ענוות חן ירושלמית טהורה וזכה.

אחד ומיוחד מאותם דמויות הוד של ירושלים של מעלה, היה הגה"צ רבי בנימין זאב חשין זצ"ל. מזקני חסידי ברסלב ומגדולי משפיעיה. גאון עצום היה בתורת הנגלה, ומופלג בתורת הנסתר, אך מעל הכל בלטה אצלו מידת הענווה. צנוע ונחבא בורח מן הכבוד והדומה לו כמטחוו קשת, הליכותיו הפשוטות היו לשם דבר. פרק מזהיר מחייו הכבירים, היה קירוב רחוקים באמצעות שיעוריו המפורסמים. היה נודד ממקום למקום ע"מ להפיח רוח בליבותיהם של אותם רחוקים. במאור פניו ובנועם אמרותיו היה שובה את ליבם ומשיבם לכור מחצבתם.

סיפורים מפעמים אודות ענוותנותו וגדלותו של רבינו הובאו בספר "צדיקים נסתרים בדור האחרון". זכה רבנו וקירב אלפים מישראל לאביהם שבשמים. ולהגיד שבחו של רבינו שלא שינה

כהוא זה מדרכו, לברוח מן הכבוד ומהפרסום, ועל אף שהיה רב לתלמידים כה רבים, נשאר הוא באותה פשטות ירושלמית. נוהג היה רבינו לומר תמידין כסדרן, אחד הסימנים שיש לאדם את מידת הענווה, כשהוא אינו כועס. והיה מביא ע"כ את דברי הגמ' (עירובין נד') "מאי דכתיב (במדבר כ"א) וממדבר למתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות ומבמות הגיא אם משים האדם את עצמו כמדבר הזה שהכל דשין בו, תורה ניתנה לו במתנה, וכיון שניתנה לו במתנה נחלו אל שנאמר ממתנה נחליאל וכיון שנחלו אל עולה לגדולה שנאמר ומנחליאל במות. ואם מגיס דעתו, הקב"ה משפילו שנאמר ומבמות הגיא, ואם חוזר בו, הקב"ה מגביהו שנאמר כל

גיא ינשא".

באחד משיעוריו הקבועים בספר ליקוטי מוהר"ן, כשהקהל גומע בצמא את אמרותיו נכנס אדם שדעתו נשתבשה עליו רח"ל, וסטר על לחיו של רבינו, הציבור שהיה בהלם מהמחזה המביש, רצו לטפל באותו אדם ולהוכיח אותו על שביזה ת"ח, אך רבינו עצר בעדם והמשיך בשיעור כאילו לא אירע דבר. וכאילו לא די בכך ניגש רבינו באצילות רוח לאותו יהודי אומלל והגיש לו כוס מיץ קר. אשר תלמידיו מזגו לו לפני כן.

בהגיעו לביתו, לאחר אותו מקרה הפטיר בשפלותו שכנראה מחמת החום הכבד ששרר במקום, עשה אותו יהודי מה שעשה.

באחת הפעמים שהזמינו את רבינו לשאת מדברותיו בקרב אותם נשמות תועות, רבינו כמובן ניאות להזמנה. משוש חייו היו אותם שיעורים בהם היה מלהיב נשמות ישראל לאביהם שבשמים.

בהתקרב היום המיועד, נתלו מודעות ענק ע"ג לוחות המודעות בירושלים ובהם נכתב כי הרב הגאון ר' בנימין זאב חשין ימסור דרשה וכו'. רבינו שסלד כל ימיו מתארים ומקילוסין, כאב על אותם תארים שנכתבו אודותיו במודעות. מה עשה? הלך ממודעה למודעה וקרע את המילים "הרב הגאון".

וכך נראה רבינו הולך ברחובות ירושלים ומשמיט תארים שסלד מהם בתכלית.

בסיומו של אחד משיעוריו, בעיר אור יהודה, שם היה נוהג למסור שיעורים לעיתים תכופות, ניגש אליו אחד מן המשתתפים והציע לרב כי יזמין לו מונית אשר תיקחו לירושלים, רבינו, שראה כי לאותו אדם יש ווספה (אופנוע מסוג מיושן) התיישב מיד על הסירה שמחוברת לווספה, והורה לו שיתחיל בנסיעה. הלה היה נבוך, והרגיש לא נעים שאותו צדיק ייסע בצורה שכזו, והחל לשכנעו בדברים כי מוטב שייסע במונית, ואין זה מן הראוי שיסיע אותו. אך רבינו היסה אותו, ובפשטות השיבו מה זה משנה הרי גם עם ווספה אפשר להגיע לירושלים.

רבי בנימין זאב חשין זצ"ל | צילום: ברסלב גלובל

'חמשה חומשי תורה' - האם ישנה חלוקה נוספת לספר התורה? מהו המשותף למנהגי אשכנז ותימן במנהגי הוצאת והכנסת ספר תורה?

ובאיזה מקרה אומרים 'ברוך שמייה' לפני התפילה?

הרב יעקב ברגמן

במשך השנים נוספו פסוקים שונים לאמירה בשעת הוצאת ספר התורה והכנסתו, וכן נוספו תפילות שונות, ובראשן תפילת 'ברוך שמייה', שמקורה בזוהר הקדוש. ובדומה ל'ויהי בנסוע', כך נחלקו הדעות והמנהגים הנוגעים לתפילה זו - האם לאומרה בשעת פתיחת הארון, או דווקא לאחר הוצאת ספר התורה.

והמשותף לכל שלושת המנהגים: ויהי בנסוע, ובנחה יאמר, וברוך שמייה, הוא - שבני אשכנז ובני תימן נוהגים לאומרם גם בימות החול, ואילו בני ספרד נוהגים לאומרם רק בשבת וביום טוב. וכמו כן, למרות תפוצתם הרבה של מנהגים אלו, לא הוזכרו בשולחן ערוך, בנושאי כליהם, או בספרי ההלכה המפורסמים, עד לספר 'שערי אפרים' ובני דורו, (ולא עד בכלל).

ושאלה מעניינת הובאה בדברי הפוסקים, בנוגע למקום שאין בו ספר תורה ולא ארון, ומביאים את הספר ממקום אחר לפני התפילה ומניחים אותו על הבימה - אימתי יאמרו את הפסוקים ותפילת ברוך שמייה שנוהגים לומר בשעת הוצאת ספר תורה. ויש שהורה לאומרם בשעה שמכניסים את הספר לבית הכנסת לפני התפילה.

ויש שכתב שכיון שכל האמירות בשעת הוצאת ספר תורה והכנסתו אינן אלא מנהג, אין להפסיק לצורך אמירתן באמצע אמירת 'תחנון', או באמצע אמירת 'ובא לציון'.
[שבת קטז, א; ביאורים ומוספים דרשו, קלד, 14; מקורות שונים]

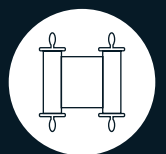
בפרשת השבוע אנו קוראים את הפסוקים: "וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרֶץ...", "וּבְנַחַה יֹאמְרוּ...". חכמינו ז"ל הורונו כי שני פסוקים אלו נחשבים כספר בפני עצמו, כך שספר במדבר מחולק בעצם לשלושה ספרים - החלק שלפני פסוקים אלו, שני הפסוקים עצמם, והחלק שלאחריהם. ולעתיד לבוא יהיו שבעה 'שביעיות' תורה, במקום חמשה חומשי תורה, ואחת מהן תכלול רק את שני הפסוקים הללו.

ומנהג כל ישראל לומר שני פסוקים אלו לפני קריאת התורה ולאחריה, כאשר הפסוק הראשון נאמר בשעת הוצאת ספר תורה מארון הקדוש, והפסוק השני נאמר בשעת הכנסת הספר לארון. מנהג אמירת 'ויהי בנסוע', נזכר לראשונה בספר 'מנהגי מרשיליאה', שהוא ספר של מנהגי העיר מרסיי שבצרפת בתקופת הראשונים; ושם נאמר שהחזן פותח את הארון ואומר ויהי בנסוע ואחר כך מוציא את ספר התורה.

מאוחר יותר נזכר מנהג זה בספר 'המחכים', ואחריו בספרים 'ארחות חיים' ו'כלבו', ושם נזכר לראשונה גם מנהג אמירת 'ובנחה יאמר'. ומלשונם נראה שכל הציבור היו אומרים ויהי בנסוע, אך בשעת הוצאת ספר התורה או לאחריה, ולא לפני הוצאתו. ובימינו נוהגים שכל הקהל אומרים ויהי בנסוע, אך נחלקו המנהגים, אם לאומרו לפני פתיחת הארון, בשעת פתיחתו, או לאחר הוצאת ספר התורה.

- מדוע ביקשו ישראל שליו, אף שהיה להם צאן ובקר לרוב?
- כיצד ניחם הקב"ה את אהרן בציווי על הדלקת המנורה?
- מה נותן לאדם את הכח לעמוד בניסיונות?
- האם חשבו המתאוננים שאין ביד ה' כח להאכילם בשר?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

בט"ז בתמוז זה קורה!!!

עשרות אלפים יסיימו חלק ב' במשנ"ב
יתחילו חלק ג' הלכות לשבת קודש

זה הזמן שלך להיות חלק ולהצטרף

02-5609000

מדוע הגאון רבי שלמה קלוגר זצ”ל לא רצה להתערב במחלוקת שבין הרבנים?

”ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה ולא יעבוד עוד”, והנה לשון ‘צבא’ בזה אינו מובן, דלשון צבא מורה רק על ענין מלחמה, כמ”ש בפי’ מטות ”החלצו מאתכם אנשים לצבא”, וכן ”אנשי הצבא בזו איש לו”, ומה מלחמה שייך בעבודת הלויים. אך הכוונה דלויים נאמר הוראת התורה והמשפט בין איש לרעהו, כמ”ש ”וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידיך יורו משפטיך ליעקב”, וכן מ”ש בפי’ תצא ”ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע”, וכן בפסוקי יחזקאל ”ועל ריב המה יעמדו”, וא”כ לשבט לוי נמסר לנקום על משפטי ה’ ולריב ריבו, וכמו שהיה בעגל, ולכך רמזה התורה דעל הלויים מוטל המלחמה ללחום מלחמת ד’ לכל עוברי התורה, ולכך אמר: ”ישוב מצבא העבודה ולא יעבוד עוד”, ואם בבן חמשים אמרה התורה כן כל שכן במי שהוא תהילה לאל יותר מזה, ע”כ.

”ימבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה ולא יעבוד עוד” (במדבר ה', כ"ה) בשו"ת האלף לך שלמה (לרבי שלמה קלוגר זצ"ל י"ד סי' רנד) כתב: בנדון המחלוקת שבין הרבנים ידי אל תהי בו ולא אתערב בזה, כי הנה הן אמת שהימים הראשונים היו טובים מאלה, כי בילדותי או בשנים האמצעים הייתי אוהב להיות נצב לריב ולהנאם על דבר אמת, ואף שידעתי שיהיה מעיזים להיפוך, קיימתי בנפשי מאמר דוד המלך ע"ה ”כסתה כלימה פני מוזר הייתי לאחי”, ומאמר הנביא ”גוי נתתי למכים ולחיי למורטים”, ולא חשתי על כבודי כי היה לי כח לסבול ולעמוד בפרץ. אבל עתה לעת זקנתי אין לי כח לצאת במלחמת חובה, ולקבל עלי דברי נרגן ומהלומות. והנה עלה בלבי לפרש דרך הלציי ורמז במה שנאמר בתורה:

מהיכן לומדים שראוי שיהיה רגיל על לשון האדם לומר "אם ירצה השם"?

”על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו” (במדבר ט', י"ח) והנה להלן (פסוק כ') כ' הפוך ”על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו” והשל”ה הק' (ספר במדבר דרך חיים תוכחות מוסר פרשת בהעלותך) כ' שיש רמז מוסר בכאן על כל פעולה או תנועה שהאדם עושה שיאמר ”אם ירצה השם” או ”בעזרת השם”. למשל, בלכתו בדרך יאמר ”הנני נוסע בעזרת השם יתברך, ובדעתי לחנות במקום פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה”. וכשבא למקום החניה אז יחזור ויתן שבח, ויאמר ”הנה בעזרת השם” באתי הנה, ובדעתי ליסע לזמן פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה”. נמצא שם שמים שגור בפיו בשעה שעולה במחשבתו, ובשעת מעשה, ככה בכל פעולותיו, ע”כ. ושם בשער האותיות (אות א' אמת ואמונה יד) כ' שיש סימן ע”ז ”עצת ה' היא תקום”, ”היא” ראשי תיבות אם ירצה השם ואז תקום.

איזו מעלה יש ללויים יותר מהבכורים שלכן נלקחו במקומם לעבודה בביהמ”ק?

”וְאַתָּה אֶת הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל כְּבוֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל” (במדבר ח', י"ח) כתב החזקוני, שהטעם מדוע לקח הקב”ה את הלויים במקום הבכורים. הוא משום שאם היו כל הבכורים עובדים יהיה בהם נגף, שהרי אביו של זה הבכור שמא לא היה בכור ולא אבי אביו, ולא הורגלו בעבודה, ולכשיבא לעבוד לא יהא בקי ונזהר בה, ויעשה שלא כהוגן וניגף, כמו שמצינו בנדב ואביהוא. אבל הלויים כיון שנבחרו המה ובניהם ובני בניהם לדורות, הורגלו והוזהרו בעבודתם לעשותה כהוגן. ומוסיף החזקוני שלכן אמר הכתוב ”לא יהיה ללוי חלק ונחלה וגו' (כוונתו למ”ש בדברים יח,ב, ונחלה לא יהיה לו בקרב אחיו”) שכוונת התורה שלא יתעסקו בשום מלאכה, רק בעבודת הקודש פן ילמד ידיו למלאכת החול, וע”י כך יהיו זרועותיו ואצבעותיו עבות וקשות ולא יוכל לכופן ולמשמש את הנבל ובכנור ויקלקלו השיר.

’לקראת שבת’ אצלכם בתיבת המייל
>>> dirshu@dirshu.co.il קשר: <<<

להגשים את השאיפה שלך להיות מגיד שיעור

לקראת תחילת לימוד חלק ג' ב'משנה ברורה' - הלכות שבת, נערכים ב'דרשו' לפתיחת מאות שיעורים נוספים ב'דף היומי בהלכה' ברחבי הארץ.

ב'דרשו' יסייעו לך להגשים את השאיפה, לזכות את הרבים, להיות מגיד שיעור ב'דף היומי בהלכה'

- צוות 'דרשו' יסייע ויעניק לך כלים יעילים להקמת שיעור.
- נבצע קמפיין פרסום באזור מסירת השיעור.
- נסייע במענק מיוחד להקמת השיעור החדש של הדף היומי בהלכה.
- ארגון 'חברות' יקיים סדנא מיוחדת למגידי שיעורים שבמהלכה תלמד כיצד למסור שיעור מענין ומרתק.

מוקד 'דרשו' 02-5609000

* הקבלה לסדנא למתאימים בלבד

MAKOVER

// מדור מיוחד המלווה את ההכנות המתקדמות לקראת סיום חלק ב' ותחילת לימוד הלכות שבת במסגרת 'הדף היומי בהלכה'. ט"ז תמוז תשע"ז

מתכוננים

יעקב א. לוסטיגמן

לקראת סיום חלק ב' של המשנה ברורה במסגרת לימוד 'הדף היומי בהלכה', ותחילת חלק ג' העוסק בהלכות שבת, יוצא לקראת שבת' במדור מיוחד שילווה את ההכנות הנרגשות וימסור עדכונים שוטפים מההתרחשויות והתחושות המלוות את צוותי הפעילים של 'דרשו' ואת ציבור הלומדים והנבחנים.

ב'דרשו' יוצאים לעבודת השטח, מתוך הבנה והכרה שלהלכות שבת יש מקום של כבוד בלבד של כל יהודי ירא שמים. כולנו גדלנו והתחנכנו על הצורך ללמוד הלכה ולדעת הלכה, כדי לדעת להתנהג כיהודי. אבל בולטות במיוחד הן הלכות שבת, שכיזוע אי אפשר להימנע מחילול שבת מדי שבת בשבתו, מבלי לדעת את ההלכות הללו על בורין, כפי שכבר העיד רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א בספרו 'יערות דבש', וכפי שהביא מרנא החפץ חיים בהקדמה המיוחדת שכתב לחלק ג' של המשנה ברורה:

ב'דרשו' נצבר במרוצת השנים ניסיון רב בהרמת פרויקטים עתירי הצלחה לעידוד והנחלת לימוד מקצועות התורה השונים, ובפרט לימוד ההלכה. כיום משתתפים בתוכניות 'דרשו' השונות רבבות לומדים ונבחנים, ובמסגרת 'הדף היומי בהלכה' לבדה נבחנים מדי חודש קרוב לעשרים אלף נבחנים, לצד אלפי לומדים נוספים שאינם עורכים את המבחנים החודשיים.

לקראת תחילת לימוד הלכות שבת, קבעה הנהלת 'דרשו' כיעד אסטרטגי להכפיל את מספר הלומדים והנבחנים, ובמקביל להכפיל גם את מספר שיעורי 'הדף היומי בהלכה' ברחבי הארץ והעולם. "כיום קיימים כ-600 שיעורים של 'דף היומי בהלכה' ברחבי הארץ, בבתי כנסת בישיבות, במקומות עבודה, בחיידרים לצוותי המחנכים ועוד. היעד שלנו הוא להכפיל את המספר ולהגיע לפתיחתם של 600 שיעורים נוספים בחודש הקרוב, כדי שניגש לתחילת לימוד חלק ג' של המשנה ברורה עם מערך ענק של שיעורים, שייתן מענה לכל יהודי בכל פינה בארץ, שירצה להצטרף לשיעור וללמוד הלכות שבת דבר יום ביומו", מסבירים ב'דרשו'.

בימים האחרונים יצא הארגון במבצע רחב היקף לגיוס, הדרכה

והכשרה של מאות מגידי שיעורים בכל רחבי הארץ. הפרויקט מיועד לכל אברך שמבקש להצטרף למפעל הענק של הפצת וריבוי לימוד ההלכה, ורוצה לכנס סביבו מספר 'חברים מקשיבים', כדי למסור בפניהם שיעור הלכה יומי.

בהתאם לצפי ואף מעבר לכך, התקבלו בימים האחרונים מאות פניות במשרדי 'דרשו', מצד אברכים המבקשים לומר שיעורים בהלכה. פרטיהם של הפונים נרשמים במשרד, ובהמשך חוזרים אליהם נציגים מיוחדים, ומזמינים אותם להשתתף בסדנאות הדרכה והכשרה המתקיימות בכל הריכוזים החרדיים ברחבי הארץ, בהן זוכים הפונים להכשרה פרטנית בקבוצות קטנות. ההדרכה עוסקת הן בחלק הטכני של גיוס משתתפים קבועים לשיעור, בחירת המיקום המתאים והשעה הנכונה למסירת השיעור, הדרך הטובה ביותר לפרסם את השיעור באזור בו הוא מתקיים ועוד, לצד הדרכה מעשית כיצד למסור את השיעור הפועל, תוך שימת דגש על שמירת רמת עניין גבוהה שתגרום למשתתפי השיעור להתמיד ולהגיע אליו לאורך זמן.

במקביל נערכים ב'דרשו' לקיים סדרה של סיומים לחלק ב' של המשנה ברורה בבתיהם של גדולי ישראל, אשר כבר הביעו בהזדמנויות קודמות את ההערכה העצומה שלהם למפעלותיו של 'דרשו' בתחומים השונים, ובמיוחד בנושא של ריבוי ועידוד לימוד ההלכה, שבשנים האחרונות מתברר כמהפכה של ממש בתחום, כשעשרות אלפי יהודים מקדישים מזמנם מדי יום כדי לעסוק בלימוד הלכה באופן עקבי ושיטתי, בהתאם לדבריו מרנא החפץ חיים בהקדמתו למשנה ברורה, שלימוד ההלכה הוא חובה המוטלת על כל יהודי, והעיקר הוא שהלימוד יהיה תמידי, בקביעות מדי יום ביומו (עיי"ש).

בשבועות הקרובים נמשיך להביא במדור זה בעז"ה, פרטים נוספים על ההכנות המתקדמות לקראת היום הגדול ט"ז בתמוז, בו יסיימו רבבות הלומדים את חלק ב' של המשנה ברורה, ובו יפתחו מאות שיעורים חדשים ויצטרפו רבבות לומדים נוספים ללימוד חלק ג' בסייעתא דשמיא.

ססס

ועוד עשרות מת

ארגון 'אחינו' ו'דרשו' מזמינים אותך להיות במגש מפואר לחלות מכסף ובמתנות יקרות ערך כרטיסי הגרלה להגרלה

מתנה בשווי 1,280 ש"ח
מסלול מס' 12

בתרומה ע"ס 40 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 800 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
- מגש לחלות מְכַסֵּף בשילוב עץ (מבית מסורת-הצדופים)
- 12 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.280 ש"ח

להלן מגוון אפשרויות

מתנה בשווי 533 ש"ח
מסלול מס' 4

בתרומה ע"ס 23 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 414 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
- 2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 533 ש"ח

מתנה בשווי 514 ש"ח
מסלול מס' 3

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 360 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- ספר 'חפץ חיים'
- 'דרש דוד מועדים' 2 כרכים
- סכין לחלות מְכַסֵּף
- 2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 514 ש"ח

מתנה בשווי 508 ש"ח
מסלול מס' 2

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 360 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- ספר 'חפץ חיים'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- סכין לחלות מְכַסֵּף
- 2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 508 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח
מסלול מס' 1

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים
סה"כ 240 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר בהוצאת 'דרשו'
- כרטיס להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

50. ש"ח

נות ללא הגרלה

שותף בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית בשילוב עץ מבית 'הצורפים', 'חדד' עד לשווי 1.340 ש"ח הגדולה בשווי 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.340 ש"ח מסלול מס' 13

בתרומה ע"ס 42 ש"ח לחודש 20X חודשים סה"כ 840 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
- מגש לחלות מְכַסֵּף בשילוב עץ (אחים חדד)
- 12 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.340 ש"ח

התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 1.052 ש"ח מסלול מס' 7

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- גביע יוקרתי מְכַסֵּף
- כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
- סכין לחלות מְכַסֵּף
- 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח מסלול מס' 6

בתרומה ע"ס 27 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 486 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- גביע יוקרתי מְכַסֵּף
- 4 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח מסלול מס' 5

בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 450 ש"ח

מקבלים:

- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- גביע יוקרתי מְכַסֵּף
- כף הגשה לעוגה מְכַסֵּף
- סכין לחלות מְכַסֵּף
- 5 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

האם מותר לשפשף את החניכים בשבת?

והאם מותר להוציא קוץ שנתחב בבשר?

הרב משה גרין

וקוץ שנתחב בבשר – מותר להוציאו אף אם הוצאתו כרוכה בהוצאת דם, אולם אם ניתן להוציאו ללא הוצאת דם, יש להקפיד שלא יצא דם. ובפצע מוגלתי הגורם לצער, מותר לנקוב את בועת המורסה על מנת שהמוגלה תצא, ואף שיש דם המעורב במורסה היוצאת. אבל אסור ללחוץ בצידי הבועה, משום שבאופן זה יוצא דם הבלוע בבשר. [שו"ע או"ח שכה, משנ"ב פה, פט ורקמז, ושעה"צ סג]

אסור להוציא דם בשבת מאדם ומבעל חי משום איסור 'חובל'. והחובל בבעל חיים באופן שלא יצא ממנו דם אלא נצרר מתחת לעור, הרי זה בכלל איסור חובל. מי שחניכיו רגישות – לא ישפשפן באופן שהדבר קרוב לודאי שיצא דם; וכן אסור למצוץ בפיו דם היוצא מהחניכיים, משום שגורם בזה ליציאת דם נוסף. וכן אסור למצוץ דם מכל פצע שהוא.

מה העצה להתיר השחלת שרוך חדש בנעל בשבת?

ובאיזה בגד אסור להשחיל הגורה בפעם הראשונה בשבת?

– אם השחלתו מחדש כרוכה בטרחה, אסור להשחילו. שרוך המושחל במעילים, סוודרים וכיוצא בהם, אשר בעזרתו מהדקים את הבגד או את הכובע המחובר אליו, אם נוהגים לקשור קשר בראשו למניעת 'בריחתו' לתוך הבגד, אשר נשמט מהבגד, אסור להשחילו מחדש אף אם הפעולה אינה כרוכה בטרחה, מחשש שמה יקשור את הקשר בראשו, ויעבור על איסור מלאכת 'קושר'. וחגורה – מותר להשחילה בלולאות הבגד אף בפעם הראשונה, אולם אם החגורה שייכת רק לבגד זה – בשל הצבע, סוג הבד, גודל הלולאות, וכדומה – אסור להשחילה אלא אם היתה מושחלת בבגד זה קודם לכן. [שו"ע שי"ז, ב, ומשנ"ב טז, יח ויז, ביאורים ומוספים דרשו, 19-21]

נעל שלא הושחל בה שרוך מעולם, אסור להשחיל בה שרוך בפעם הראשונה בשבת, מפני שמשלים בכך את צורת הנעל, והרי זה 'תיקון כלי' (שאיסורו נגזר מאיסור מלאכת 'מכה בפטיש'). ואף אם השרוך היה מושחל תחילה בנעל אחרת, אסור להעבירו לנעל זו. וכמו כן, אסור להשחיל שרוך חדש אף בנעל ישנה, כיון שזהו 'תיקון כלי' לשרוך. ויש שכתבו שמותר להשחיל שרוך חדש, או בנעל חדשה, באופן שבודאי לא יישאר כך בקביעות אלא יוציאנו במוצאי שבת – כגון שמשחילו בנקבים העליונים בלבד, או שצבעו שונה לחלוטין מהנעל – משום שבאופן זה אינו נחשב כמשלים את צורת השרוך או הנעל. ברם, אף כשמדובר בשרוך שכבר היה מושחל בנעל ונשמט ממנה

אילו איסורים כרוכים בצחצוח שיניים כרגיל בשבת?

ומדוע צריך לייחד מברשת מיוחדת לשבת גם כשמותר לצחצוח בה?

שהצחצוח נעשה במברשת שאין בה חשש לאיסור סחיטה, וללא משחה, וכגון שמצחצח במים בלבד, או שמטפף 'מִי־פֶה' על המברשת, וכן פעולת הצחצוח אינה גורמת ליציאת דם מהחניכיים – יש לייחד למברשת מיוחדת לשבת, וכפי שכתבו הפוסקים לענין מסרק (ראה במקורות), שאף באופן שמוותר להשתמש בו בשבת, יש להשתמש דווקא במסרק המיוחד לשבת, כדי שלא יראה הסירוק כ'עובדין דחול'. וכתב עוד, שיש להזהר מתלישת שערות מהמברשת. [ביאורים ומוספים דרשו, שכ, 46, רשכז, 9]

המנהג שלא לצחצח שיניים בשבת במברשת בצורה הרגילה. וכמה סיבות לדבר: א. לדעת פוסקים רבים, השימוש בשבת במברשת שיניים רטובה כרוך באיסור סחיטה. ויש אומרים שאם שערות המברשת פרודות זו מזו והחללים שביניהן נראים לעין, והמים יוצאים מביניהן אף ללא סחיטה, אין בשימוש בה איסור סחיטה. ב. במריחת המשחה יש איסור 'ממרח'. ג. אצל אנשים רבים פעולת הצחצוח גורמת בוודאות ליציאת דם מהחניכיים, ויש בכך איסור 'חובל'. ויש שכתב כי אף באופן שאין חשש לאיסורים אלו, דהיינו

מעשה באחד שנתנו לו אתרוג במתנה על מנת להחזיר, והתחכם והחזירו לנותן ואמר לו שמקנה לו במתנה על מנת להחזיר...

בדין מתנה ע"מ להחזיר, גדר החיוב בנתינה ותוצאותיה לגבי סוכה אתרוג וציצית

לזמן ולא יצא בו ידי חובת אתרוג, וכן דעת הרבה ראשונים, וכ"כ הרמ"א סבי' תרנ"ח סעיף ה'.
אכן הקצוה"ח (סי' רמ"א סק"ד) האריך בראיות שאפשר להקנות בקנין גמור לזמן קצוב ואח"כ יחזור להיות של הנותן, ודעתו שהנותן מתנה ע"מ להחזיר, פירושו שנותן לזמן ואח"כ חוזר להיות שלו בלי קנין נוסף, והביא שכן דעת רבי אביגדור בתשובת הרא"ש, וכ"כ ג"כ בספרו אבני מילואים (סי' כ"ח ס"ק נ"ג).

אכן הנתיבות שם נחלק עליו והכריע כדעת השו"ע, וכן הכריע החו"א חו"מ ליקוטאים (סי' י"ג ס"ק י"ח).

החזיר המקבל על מנת שיחזירו לו

מעשה באחד שנתנו לו אתרוג במתנה על מנת להחזיר, והתחכם והחזירו לנותן ואמר לו שמקנה לו במתנה על מנת להחזיר, ובכן נשאלה השאלה האם אכן מחויב הבעלים להחזירו למקבל, או שמא יתחכם גם הוא ויחזירנו במתנה ע"מ להחזיר, וחוזר חלילה.

וראיתי להגר"צ פלמן זצ"ל בספרו שלמי תודה סוכות (סי' ס"ג סעיף ד') שכתב ששאלו שאלה כזאת להגר"ח

מברסק זצ"ל בילדותו, והשיב בשנינות שישאיר הבעלים את האתרוג בידו ולא יחזירנו ובכך יתבטל התנאי ויתבטל מתנת החזרה, ושוב תתבטל המתנה הראשונה כיון שלא החזיר הנותן, ובשם החזו"א כתב על השאלה שבאופן זה לא מתקיים התנאי, שכשהתנה להחזיר הכוונה להחזיר באופן מוחלט בלי הגבלות ותנאים.

דף קלז: מתנה על מנת להחזיר - בסוכה וציצית
מבואר בגמרא שהנותן מתנה לחברו בתנאי שיחזיר לו הרי זו מתנה, ועד שמחזיר לו הדבר נחשב שלו לכל דיני התורה, לכן במצות ארבעה מינים ביו"ט ראשון של סוכות שצריך שהארבע מינים יהיו קנויים כדי לצאת בהם שנאמר ולקחתם "לכם", יועיל לשאול מהשני רק באופן שמקנה לו במתנה על מנת להחזיר ואז נמצא שבזמן שיוצא בו הרי הוא שלו לגמרי.

הדבר נוגע גם למצות ציצית, שהשואל מחברו טלית באופן שמקנה לו במתנה על מנת להחזיר, יוצא בה ומברך עליה, כמבואר בסי' י"ד ס"ג, והמשנ"ב (שם ס"ק י"א) הביא שי"א שצריך שיאמר בפירוש שמקנה במתנה על מנת להחזיר. אך דעת רוב הפוסקים שבסתמא תולים שנתכוון להקנות לו במתנה ע"מ להחזיר כדי שיוכל לקיים את המצווה, לפיכך מסיק שלכתחילה בוודאי יותר טוב לבקש מהמשאיל שיתן לו במתנה ע"מ להחזיר, אך אינו מעכב.

דנו הפוסקים ביסוד מתנה על מנת להחזיר, האם הדבר קנוי לגמרי למקבל אלא שצריך לקיים את התנאי ולהקנות בחזרה לנותן, ולצד זה יצטרך הנותן לעשות מעשה קנין כדי לקנות בחזרה,

או שמא הדבר נתון רק לזמן שסיכמו עליו וכשנגמר הזמן חוזר להיות של הנותן.

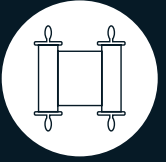
דעת הרא"ש בסוכה בצד הראשון, וכתב הרא"ש שצריך שיחזיר המקבל ויתן לנותן במתנה גמורה, אבל אם יתן בתחילה עד זמן מסוים ואח"כ יחזור להיות שלו, אינו נקנה ומקבל נחשב כהשאלה

חבל על כל יום!

הצטרף לתוכנית הלימוד על 'הדף היומי' ו'הדף היומי בהלכה'

02-560-9000 חייג עכשיו!

האם מברכים 'שהחיינו' על פרי מורכב? על איזה בעל חי מברכים 'מְשֵׁנָה הבריות'? ובאיזה שלב של הפריחה ניתן לברך 'ברכת האילנות'?

'שהחיינו' על פרי חדש

- הרואה פרי חד עונתי בתחילת העונה, ושקח בצמיחתו המחודשת - מצוה עליו לברך 'שהחיינו'. ונהגו כבר מימות הראשונים שלא לברך בשעת הראייה, אלא בשעת האכילה הראשונה של הפרי. יש אומרים שיברך לפני ברכת הפרי; ויש אומרים שיברך לאחר ברכת הפרי, לפני האכילה. ולדעת המשנה ברורה יש לנהוג כדעה הראשונה, אך רבים נהגו כדעה השנייה.
- פרי מורכב - נחלקו הפוסקים אם מברכים עליו שהחיינו. ויש שכתבו שפירות של עצים שנטעו משתילים שכבר היו מורכבים - לכל הדעות מברכים עליהם שהחיינו.
- פרי שלא ניכר בו ההבדל בין חדש לישן - אין מברכים עליו 'שהחיינו', כיון שעשויים להחליף חדש בישן, ולברך לבטלה. ויש אומרים שכך הדין גם כשניתן להבדיל במראה אך לא בטעם.
- אין מברכים שהחיינו אלא על פרי חד עונתי או דו עונתי, וכיוצא בהם, שחידושם הוא דבר התלוי בזמן; וכלשון הברכה: "שהחיינו... לזמן הזה".
- מצוה לאכול מעט מכל פרי חדש - חד עונתי, כנ"ל - ולברך עליו שהחיינו, כדי להראות שחביבה עליו בריאת השי"ת, וכדי לשבח ולהודות לה' על שברא בריות טובות להנאת האדם.

ברכה על בריות חריגות

- הרואה אדם שמראהו חריג במיוחד - בצבע העור, צורת הגוף, צורת השיער, וכדומה, או שהוא עוור בשתי עיניו, וכיוצא באלו - וחריגות זו היא מלידה, מברך: "ברוך... מְשֵׁנָה הבריות".
- חכמינו ז"ל אמרו שהרואה פיל וקוף מברך 'מְשֵׁנָה הבריות'. ונחלקו הפוסקים אם מברכים דווקא על חיות אלו, או על כל בעל חי משונה.
- הרואה אדם, בעל חי, או צמח, יפה במיוחד - ראוי שיברך: "ברוך שְׁפָכָה לו בעולמו", ללא 'שם ומלכות'. ואף כשרואה גוי, או יהודי רשע, יברך עליהם ברכה זו, אך אסור להתבונן בהם.

'ברכת האילנות'

- הרואה עצי פרי בתקופת פריחתם, דהיינו משלב צמיחת הפרחים שלפני גדילת הפירות ועד סמוך לסיום גדילת הפירות - מברך את 'ברכת האילנות'.
- מי שטעה וברך ברכת האילנות על פריחה של עצי סרק - לא יברך שנית בשעה שרואה פריחת עצי פרי. ועץ פרי מורכב - נחלקו הפוסקים אם ניתן לברך עליו.

ברכות הברק והרעם

- הרואה את אור הברק או שומע קול רעם, מברך: "עושה מעשה בראשית", או: "שכחו וגבורתו מלא עולם". ולכתחילה יש לברך על ברק 'עושה מעשה בראשית', ועל רעם - 'שכחו וגבורתו'.
- את ברכות הברק והרעם מברכים פעם אחת בכל 'מערכת' של ברקים ורעמים, דהיינו, שאין לשוב ולברך עליהם אלא כאשר התבהרו השמים לגמרי, ולאחר מכן שבו והתחדשו הברקים והרעמים.
- על ברק ורעם, יש לברך 'בתוך כדי דיבור' לשמיעת הברק והרעם; ואם ראה ברק ולאחר מכן שמע רעם, וברך - הגם שכבר חלף יותר מכדי דיבור מהברק, חלה ברכתו גם על הברק.
- הרואה את הים - מברך "עושה מעשה בראשית", והרואה את הים הגדול - מברך "שעשה את הים הגדול"; ונחלקו הפוסקים אם יש זה הוא הים התיכון, או האוקיינוס האטלנטי.